

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Sammanfattning

I betänkandet behandlas budgetpropositionen (prop. 2003/04:1) såvitt avser utgiftsområde 1 Rikets styrelse och 47 motionsyrkanden med anknytning till utgiftsområdet. Vidare behandlas redogörelsen Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2002 (redog. 2002/03:RS2) samt förslag till ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Utrikesutskottet har yttrat sig angående propositionen och motionerna i de delar som rör utrikesförvaltningen.

Anslagen inom utgiftsområdet föreslås uppgå till de av regeringen respektive riksdagsstyrelsen föreslagna beloppen.

Representanterna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet förklarar i var sitt särskilt yttrande att, eftersom dessa partiers förslag inte tillstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg, de inte deltar i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Utskottet tillstyrker lagförslaget.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Till betänkandet har fogats åtta reservationer: dels en reservation (kd) om fördjupad målbeskrivning för politikområdet Demokrati, dels fyra reservationer (m), (fp), (kd) och (v) om det framtida presstödet, dels en reservation (fp) om kompetens vid utlandsmyndigheter, dels en reservation (kd) om utrikesförvaltningen och EU samt en reservation (m) om partistödet. Till betänkandet har även fogats ett särskilt yttrande (fp) om ministeransvaret i fråga om hedersrelaterade brott mot kvinnor.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen lägger riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2002 till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	7
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	11
Demokrati.....	11
Allmänna val och demokrati.....	14
Justitiekanslern	15
Datainspektionen	17
Svensk författningssamling	18
Valmyndigheten	18
Mediepolitik	19
Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	20
Presstöd	21
Presstödet i framtiden	23
Stöd till radio- och kassettidningar	25
Radio- och TV-verket.....	26
Granskningsnämnden för radio och TV.....	27
Samepolitik.....	28
Sametinget.....	29
Anslag som inte ingår i något politikområde.....	29
Riksdagens ledamöter och partier m.m.....	30
Riksdagens förvaltningskostnader	31
Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	33
Kungliga hov- och slottsstaten.....	34
Regeringskansliet m.m.	35
Stöd till politiska partier	43
Expertgruppen för EU-frågor	44
Riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2002.....	45
Reservationer.....	47
1. Fördjupad målbeskrivning för politikområdet Demokrati (punkt 5).....	47
2. Framtida presstödet (punkt 6).....	49
3. Framtida presstödet (punkt 6).....	49
4. Framtida presstödet (punkt 6).....	50
5. Framtida presstödet (punkt 6).....	50
6. Kompetens vid utlandsmyndigheterna (punkt 7).....	50
7. Utrikesförvaltningen och EU (punkt 9)	51
8. Partistödet (punkt 10)	52

Särskilda yttranden.....	53
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 2).....	53
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 2).....	54
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 2).....	54
4. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 2).....	55
5. Ministeransvaret i fråga om hedersrelaterade brott mot kvinnor (punkt 2).....	55
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag.....	57
Propositionen	57
Redogörelse.....	57
Motioner från allmänna motionstiden 2002	58
Motioner från allmänna motionstiden 2003	58
Bilaga 2 Riksdagsstyrelsens lagförslag	63
Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	63
Bilaga 3 Utrikesutskottets yttrande 2003/04:UU1y.....	64

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Bemyndigande för regeringen

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 för ramanslaget 90:7 Expertgruppen för EU-frågor besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2005–2007. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:1 utgiftsområde 1 yrkande 1.

2. Anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse

a) Riksdagen anvisar för budgetåret 2003 anslag inom utgiftsområde 1 på det sätt som framgår av efterföljande specifikation. Därmed bifaller riksdagen regeringens förslag i proposition 2003/04:1 utgiftsområde 1 yrkande 2 och riksdagsstyrelsens förslag i samma proposition utgiftsområde 1 yrkande 7.

b) Riksdagen avslår motionerna 2003/04:K212, 2003/04:K277, 2003/04:K297, 2003/04:K302, 2003/04:K404 yrkandena 2 och 3, 2003/04:K412, 2003/04:K420, 2003/04:K421, 2003/04:K422, 2003/04:K424 yrkandena 1, 4 och 5, 2003/04:Fi240 yrkande 13, 2003/04:Ju479 yrkande 6, 2003/04:So405 yrkande 2, 2002/03:U268 yrkande 2, 2003/04:U257 yrkande 5, 2003/04:U301 yrkande 6 samt 2003/04:U341 yrkandena 2, 4, 5 och 6.

c) Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Därmed bifaller riksdagen riksdagsstyrelsens förslag i proposition 2003/04:1 utgiftsområde 1 yrkande 3.

3. Investeringsplan för riksdagsförvaltningen

Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2004–2006. Därmed bifaller riksdagen riksdagsstyrelsens förslag i proposition 2003/04:1 utgiftsområde 1 yrkande 4.

4. Bemyndiganden för riksdagsförvaltningen

Riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att

a) dels för 2004 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr,

b) dels för 2004 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kr.

Därmed bifaller riksdagen riksdagsstyrelsens förslag i proposition 2003/04:1 utgiftsområde 1 yrkandena 5 och 6.

5. Fördjupad målbeskrivning för politikområdet Demokrati

Riksdagen avslår motion 2003/04:K404 yrkande 1.

*Reservation 1 (kd)***6. Framtida presstödet**

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:K251, 2003/04:K332, 2003/04:K382 yrkandena 4 och 5, 2003/04:K424 yrkandena 2 och 3, 2003/04:K425, 2003/04:K444 yrkande 19 samt 2003/04:Kr327 yrkande 20.

*Reservation 2 (m)**Reservation 3 (fp)**Reservation 4 (kd)**Reservation 5 (v)***7. Kompetens vid utlandsmyndigheterna**

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:K374, 2003/04:K418 yrkande 22, 2003/04:U203 yrkande 2, 2002/03:U287 yrkande 4, 2003/04:U337 yrkande 5, 2003/04:L350 yrkande 18 samt 2003/04:So568 yrkande 26.

*Reservation 6 (fp)***8. Manifestation för homo- och bisexuellas livssituation**

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:U312 yrkande 2 och 2003/04:U347 yrkande 2.

9. Utrikesförvaltningen och EU

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:K311 samt 2003/04:U341 yrkandena 7 och 8.

*Reservation 7 (kd)***10. Partistödet**

Riksdagen avslår motion 2003/04:K423.

*Reservation 8 (m)***11. Riksdagsförvaltningens årsredovisning för år 2002**

Riksdagen lägger riksdagsförvaltningens redogörelse 2002/03:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2002 till handlingarna.

Stockholm den 18 november 2003

På konstitutionsutskottets vägnar

Gunnar Hökmark

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Hökmark (m), Göran Magnusson (s), Helena Bargholtz (fp), Pär Axel Sahlberg (s), Kenth Högström (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Mats Berglind (s), Henrik S Järrel (m), Anders Bengtsson (s), Tobias Krantz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Utskottets förslag stämmer överens med regeringens respektive riksdagsstyrelsens förslag till anslagsfördelning.

Företrädarna för Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet redovisar sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Utskottets förslag
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	6 234
27:2 Presstöd	509 029
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	127 300
27:4 Radio- och TV-verket	12 585
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	9 568
45:1 Sametinget	17 665
46:1 Allmänna val och demokrati	235 000
46:2 Justitiekanslern	18 174
46:3 Datainspektionen	31 076
46:4 Svensk författningssamling	850
46:5 Valmyndigheten	13 570
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	94 574
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	618 265
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	540 642
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	59 742
90:5 Regeringskansliet m.m.	5 460 532
90:6 Stöd till politiska partier	131 200
90:7 Expertgruppen för EU-frågor	10 293
Summa	7 896 299

Förslag till investeringsplan för riksdagsförvaltningen

Miljoner kronor

	<i>Anskaffat</i>	<i>Prognos</i>	<i>Budget</i>	<i>Beräknat</i>	<i>Beräknat</i>
	<i>t.o.m. 2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
Anläggningstillgångar, övrigt, AP1	154,9	25,0	47,0	45,0	45,0
Anläggningstillgångar, fastigheter, AP2	1 014,4	50,0	75,0	70,0	70,0
Summa investeringar	1 169,3	75,0	122,0	115,0	115,0
Lån i Riksgäldskontoret	85,1	75,0	122,0	115,0	115,0
Anslag	1 084,2	-	-	-	-
Summa finansiering	1 169,3	75,0	122,0	115,0	115,0

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2004 lämnas bl.a. förslag om anslag under utgiftsområde 1 för budgetåret 2004. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till ändringar i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Vidare föreslår riksdagsstyrelsen att riksdagen godkänner den föreslagna investeringsplanen samt bemyndigar riksdagsförvaltningen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i riksdagens verksamhet samt för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar.

I detta sammanhang behandlar utskottet också 47 motionsyrkanden rörande utgiftsområdet som väckts under den allmänna motionstiden.

Utskottet har berett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig angående förslagen i propositionen och motionerna i de delar som berör utrikesförvaltningen.

I betänkandet behandlas vidare riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2002.

Utskottet har i samband med beredningen av ärendet hållit en utfrågning den 13 november 2003 där riksdagsdirektören Anders Forsberg, ekonomichefen Lena Uhlin och informationsrådet Marianne Carlbom lämnat information om riksdagsförvaltningens årsredovisning för år 2002 och om budgetförslaget för år 2004.

Riksdagen kommer den 19 november 2003 att behandla finansutskottets betänkande 2003/04:FiU1 vari behandlas propositionens förslag till utgiftsram för bl.a. utgiftsområde 1. Summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna får högst uppgå till det belopp som riksdagen sålunda kommer att besluta. I sitt betänkande tillstyrker finansutskottet propositionens förslag, enligt vilket utgifterna för utgiftsområde 1 skall uppgå till sammanlagt 7 896 299 000 kr. Anslagen inom varje utgiftsområde skall därtill fastställas genom ett särskilt riksdagsbeslut. Konstitutionsutskottet lägger i detta betänkande fram förslag beträffande anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 under förutsättning att riksdagen bifaller finansutskottets förslag till utgiftsram för utgiftsområdet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen respektive riksdagsstyrelsen föreslår i budgetpropositionen att riksdagen för budgetåret 2004 anvisar anslagen – som samtliga är ramanslag – inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse i enlighet med den uppställning som redovisas i propositionen. Av uppställningen framgår att anslagsbeloppen för utgiftsområdet år 2004 sammanlagt uppgår till 7 896 299 000 kr. Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet

föreslår i motioner ändringar av vissa av anslagen inom utgiftsområdet. Budgetpropositionens respektive motionernas förslag till anslag inom utgiftsområdet budgetåret 2004 framgår av följande tabell.

Belopp i 1 000-tal kronor

Anslag	Regeringens				
	förslag	(m)	(fp)	(kd)	(c)
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	6 234		-3 000		
27:2 Presstöd	509 029	-300 000	-425 000	-20 000	+1 000
27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	127 300				
27:4 Radio- och TV-verket	12 585	-2 000	-9 000		
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	9 568	-2 000			
45:1 Sametinget	17 665				
46:1 Allmänna val och demokrati	235 000	-10 000			
46:2 Justitiekanslern	18 174				
46:3 Datainspektionen	31 076			-6 000	
46:4 Svensk författningssamling	850				
46:5 Valmyndigheten	13 570				
90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	94 574				
90:2 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	618 265				
90:3 Riksdagens förvaltningskostnader	540 642	-10 000			
90:4 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	59 742				
90:5 Regeringskansliet m.m.	5 460 532	-540 000	-800 000	-605 000	-901 000
90:6 Stöd till politiska partier	131 200		-30 000		
90:7 Expertgruppen för EU-frågor	10 293		-10 000		
Summa	7 896 299	-864 000	-1 277 000	-631 000	-900 000

Utgiftsområde 1 omfattar politikområdet Demokrati samt delar av politikområdena Mediepolitik och Samepolitik. I utgiftsområdet ingår även vissa anslag som inte tillhör ett politikområde.

Utskottets överväganden

Demokrati

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår en motion (kd) där det föreslås ett tillkännagivande till regeringen om en fördjupad målformulering för politikområdet Demokrati. Jämför reservation 1 (kd).

Propositionen

Inom politikområdet ingår Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamheter. Vidare ingår betalning av statens kostnader för valsedlar, valkuvert och annat valmaterial samt ersättningar till vissa myndigheter, Posten Sverige AB och kommunerna för biträde i samband med allmänna val. Ingår gör även tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek. För år 2003 ingår i politikområdet även kostnader för administrationen av folkomröstningen om införande av euron samt regeringens utvecklingsarbete Tid för demokrati. För år 2004 ingår i politikområdet en ny demokratisatsning som bl.a. kommer att innehålla insatser för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2004. I politikområdet ingår år 2004 även särskilda medel till riksdagspartierna för att informera om Europaparlamentsvalet. De stora skillnaderna i utgiftsutvecklingen mellan åren 2002 och 2006 beror på att det år 2004 och 2006 genomförs val till Europaparlamentet respektive allmänna val.

Vidare har riksdagen beslutat om långsiktiga mål för demokratipolitiken (prop. 2001/02:80, bet. 2001/02:KU14, rskr. 2001/02:190):

- Valdeltagandet skall öka väsentligt i de nationella och kommunala valen liksom i valet till Europaparlamentet. Ett första delmål är att valdeltagandet skall öka i de allmänna valen 2002.
- En ökad andel av medborgarna skall inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag. Ett första delmål är att antalet förtroendevalda i kommuner och landsting skall öka med 10 000 till år 2010. Antalet personer som någon gång i livet har innehaft ett politiskt förtroendeuppdrag skall också öka.
- Medborgarna skall ha bättre möjligheter än i dag att delta i och påverka den politiska processen. Andelen medborgare som deltar skall också öka.
- Medborgarnas möjligheter att påverka den politiska processen skall bli mer jämlika än de är i dag. Andelen ungdomar, arbetslösa och personer med utländsk bakgrund som deltar i den politiska processen skall öka.

Politikområdet delas in i verksamhetsområdena Demokrati och deltagande samt Integritet, yttrandefrihet och en rättssäker förvaltning. För det förstnämnda verksamhetsområdet är målet att medborgarnas deltagande i de allmänna valen och i övriga politiska processer skall öka. Vidare skall de all-

männa valen och folkomröstningar genomföras med maximal tillförlitlighet och effektivitet. För det sistnämnda verksamhetsområdet är målet att värna integriteten, yttrandefriheten samt rättssäkerheten i den offentliga verksamheten.

Regeringen anför att de insatser som gjorts inom politikområdet har bidragit till att värna och fördjupa folkstyrelsen. Enligt regeringen är emellertid många insatser inom politikområdet av sådan art att man knappast kan förväntas se effekter i det korta perspektivet. Regeringen menar dock att bl.a. utvärderingen av utvecklingsarbetet Tid för demokrati visar att stödet till olika demokratiprojekt varit mycket framgångsrikt. Utvärderingen visar bl.a. på att projektdeltagarna har blivit mer aktiva i olika demokratiaktiviteter efter att ha deltagit i projekten. En dryg tredjedel av de tillfrågade projektledarna svarade att de uppskattar att projektdeltagarna i större utsträckning röstar i valen. Särskilt bra resultat i detta avseende visar, enligt utvärderingen, projekt som riktat sig till personer med utländsk bakgrund. Regeringen föreslår att anslagen inom politikområdet Demokrati skall uppgå till sammanlagt 298 700 000 kr budgetåret 2004.

Motionen

I motion 2003/04:K404 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) anföras att regeringens mål för politikområdet Demokrati visserligen täcker en del av det önskvärda i ett demokratimål. Motionärerna anser dock att formuleringen är otillräcklig för att t.ex. peka på värdegrundens enorma betydelse för demokratiutvecklingen. Regeringen bör fördjupa denna målformulering och återkomma till riksdagen i frågan. Detta bör ges regeringen till känna (*yrkande 1*). I motionen pekas bl.a. på att kristdemokratin bygger på idén om alla människors lika värde och att deras värdighet inte får kränkas. Den moderna demokratin är den bästa styrelseformen, eftersom den utgår från denna värdegrund. Även beteendet medborgare emellan bör präglas av denna värdegrund. Med majoritetsbeslut kan också en minoritet förtryckas och fri- och rättigheter förtrampas. Enligt motionärerna behöver därför alla samhällen en gemensam värdegrund. De anser vidare att de värden, rättigheter och skyldigheter som inspirerats och förts vidare av den kristna traditionen är oundgängliga som grund.

Utskottets ställningstagande

I motion 2003/04:K404 yrkande 1 (kd) begärs ett tillkännagivande till regeringen om en fördjupad målformulering för politikområdet som täcker bl.a. den i motionen beskrivna värdegrunden, vilken vilar på kristen tradition.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det självfallet inte har någon annan uppfattning än motionärerna vad gäller det angelägna i att det i så många sammanhang som möjligt förs samtal, diskussioner och debatter i sådana frågor som tagits upp i motionen. Utskottet tar dock avstånd från tankar på att i målbeskrivningen för politikområdet lägga fast en för alla människor gemensam syn på de frågeställningar som förts fram av motionärerna. Frågor av det aktuella slaget skall i stället, enligt utskottets mening, avhandlas i ett

öppet meningsutbyte och under demokratiska former. Mot den anförda bakgrunden avstyrks motion 2003/04:K404 yrkande 1.

Riksdagen har tidigare uttalat att mål bör formuleras på ett sådant sätt att de är möjliga att följa upp. Vidare har riksdagen uttalat dels att resultatinformationen skall vara relevant i förhållande till de uppsatta målen, dels att resultat och utveckling bör redovisas i kvantitativa termer med hjälp av indikatorer eller nyckeltal och i första hand avse effekter av verksamheter (se bl.a. bet. 1999/2000:FiU20, rskr. 1999/2000:261).

Regeringen har tidigare redovisat att arbetet med att för varje politikområde ta fram uppföljnings- och utvärderingsstrategier skall fortsätta. Enligt budgetpropositionen för år 2001 omfattar detta arbete bl.a. att ta fram relevanta resultatmått (prop. 2000/01:1 s. 245). Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2003 konstaterade konstitutionsutskottet (bet. 2002/03:KU1) att detta arbete är betydelsefullt, inte minst för möjligheten att mäta uppfyllelsen av de mål som har satts upp inom det aktuella politikområdet. Utskottet anförde vidare att det utgick från att regeringen fortsätter det arbete som har inletts, exempelvis genom att utveckla relevanta resultatindikatorer eller nyckeltal för uppfyllelsen av dessa mål och resultatens utveckling över tid (a. bet. s. 12).

Av föregående års budgetproposition (prop. 2002/03:1 utg.omr. 1) framgår att valdeltagandet i 2002 års riksdagsval blev ca 80,1 %, vilket är en minskning med ca 1,3 procentenheter. Även i valen till kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige minskade valdeltagandet med 0,7 respektive 0,6 procentenheter till 77,9 respektive 77,4 %. Vid riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen konstaterade utskottet att målen för demokratipolitiken – som i vissa delar kan ses som en konkretisering av målet för politikområdet Demokrati – i stor utsträckning är uppföljningsbara. Utskottet konstaterade vidare att detta gäller inte minst målet att valdeltagandet skall öka väsentligt i de nationella och kommunala valen liksom i valet till Europaparlamentet samt delmålet att valdeltagandet skall öka i de allmänna valen 2002. Mot den anförda bakgrunden uttalade utskottet (bet. 2002/03:KU1 s. 12) att det vore önskvärt att regeringen gör en fördjupad analys av resultatet av statens insatser för att främja ökat valdeltagande under senare tid samt analyserar orsakerna till varför målet om ökat valdeltagande inte kunde uppnås vid de senaste allmänna valen. Redovisning kan, enligt vad utskottet uttalade, ske till riksdagen i form av en s.k. resultatskrivelse som även innehåller en analys baserad på en längre tidsserie.

Av den nu föreliggande budgetpropositionen (prop. 2003/04:1 utg.omr. 1 s. 15) framgår att Göteborgs universitet fått i uppdrag att lämna förslag om vilken statistik som bör produceras för att möjliggöra en återkommande uppföljning av målen och vissa av åtgärderna i proposition 2001/02:80 Demokrati för det nya seklet. En rapport skall enligt budgetpropositionen lämnas senast den 30 september 2003. Av budgetpropositionen framgår också att regeringen avser att under våren 2004 lägga fram en skrivelse om demokratifrågorna till riksdagen.

Utskottet noterar med tillfredsställelse det i propositionen redovisade arbetet som syftar till att möjliggöra en återkommande uppföljning av målen inom vissa delar av det nu aktuella politikområdet. Samtidigt erinrar utskottet om vad utskottet tidigare har anfört om vikten av att detta arbete fortsätter även inom övriga delar av politikområdet. I likhet med vad utskottet också tidigare har uttalat utgår utskottet från att arbetet inom Regeringskansliet även syftar till att för riksdagen redovisa en fördjupad analys av resultatet av statens insatser för att främja ökat valdeltagande under senare tid.

Allmänna val och demokrati

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag *46:1 Allmänna val och demokrati* på 235 000 000 kr. Vidare föreslås att riksdagen avslår en motion (m) där det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp samt en motion (kd, m, c) där det föreslås att riksdagen beslutar att 10 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit eller således 30 000 000 kr av anslaget skall användas för riksdagspartiernas information inför Europaparlamentsvalet.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget *46:1 Allmänna val och demokrati* skall uppgå till 235 000 000 kr budgetåret 2004.

Anslaget belastas med statens kostnader för valsedlar, valkuvert och andra valtillbehör samt ersättningar till vissa myndigheter m.m. för biträde i samband med allmänna val. Vidare ingår Vetenskapsrådets satsning på mångvetenskaplig demokratiforskning. Anslagsbelastningen beror till största delen på vilka val som hålls under året. År 2004 genomförs val till Europaparlamentet.

För år 2004 tillförs anslaget 108 000 000 kr för genomförandet av val till Europaparlamentet. Därav avsätts 10 000 000 kr för en ny demokratisatsning, i vilken ingår bl.a. insatser för att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet för år 2004. För år 2004 ingår även 20 000 000 kr för riksdagspartiernas information inför Europaparlamentsvalet. Därav tillförs 14 000 000 kr anslaget genom en motsvarande minskning av anslaget *90:6 Stöd till politiska partier*. Från och med år 2004 görs en permanent överföring om 4 000 000 kr från detta anslag till anslaget *46:5 Valmyndigheten*.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 18 000 000 kr.

Motionerna

I motion 2003/04:K420 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) motsätter sig motionärerna förslaget i budgetpropositionen att inför Europaparlamentsvalet anslå 10 000 000 kr för en ny demokratisatsning, bl.a. i syfte att öka deltagandet i

det nyss nämnda valet. Motionärerna föreslår därför att riksdagen anvisar 225 000 000 kr till anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* för budgetåret 2004.

I motion 2003/04:K302 av Mats Odell m.fl. (kd, m, c) föreslår motionärerna att riksdagen beslutar att 10 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit eller således 30 000 000 kr av anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* skall användas för riksdagspartiernas information inför Europaparlamentsvalet. Motionärerna påpekar att deltagandet i Europaparlamentsvalen varit mycket lågt jämfört med deltagandet i riksdagsval och kommunala val. Ett sätt att underlätta för väljarna att sätta sig in i de olika frågor som är aktuella inför val till Europaparlamentet är, enligt motionärerna, att ge partierna bättre möjligheter att nå ut med information och sina budskap.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati* skall uppgå till 235 000 000 kr budgetåret 2004 och avstyrker motion 2003/04:K420 (m), enligt vilken anslaget föreslås uppgå till lägre belopp.

I motion 2003/04:K302 (kd, m, c) föreslås att riksdagen beslutar att 10 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit eller således 30 000 000 kr av anslaget skall användas för riksdagspartiernas information inför Europaparlamentsvalet. Utskottet, som inte delar motionärernas uppfattning i frågan, avstyrker motionen.

Justitiekanslern

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 46:2 *Justitiekanslern* på 18 174 000 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:2 *Justitiekanslern* skall uppgå till 18 174 000 kr budgetåret 2004.

Målet med Justitiekanslerns (JK) verksamhet – som i huvudsak är författningsreglerad – är att värna om integriteten, yttrandefriheten och rättssäkerheten i den offentliga verksamheten, att se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmänna intresset sätts åt sidan på skaderegleringens område samt att bidra till en effektiv och rättssäker rättstillämpning och lagföring på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden.

I budgetpropositionen anförs att det för närvarande inom Justitiedepartementet förbereds förslag som kan innebära att JK tillförs fler uppgifter. Kommittén om tillsynen över polis och åklagare har i betänkandet SOU

2003:41 Förstärkt granskning av polis och åklagare föreslagit att JK skall ta över Riksåklagarens ansvar när det gäller brott av åklagare i samband med arbetet. Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Tyngdpunkten i verksamheten ligger inom verksamhetsgrenarna Tillsyn, Tryck- och yttrandefrihet inklusive rättegångar samt Skadestånd inklusive rättegångar.

De mål för verksamheten som regeringen satte upp för år 2001 följer i huvudsak de sakområden inom vilka Justitiekanslern verkar. Av uppsatta mål är det enligt regeringen endast de generella målen avseende omloppstider och balanser – balanserna skall minska och ärenden som inte går till rättegång bör vara avgjorda inom två år – som är mätbara i egentlig mening.

Under år 2002 ökade antalet balanserade ärenden med nästan 30 %. Den största anledningen till ökningen är, enligt propositionen, att en ambitionshöjning har gjorts beträffande främst tillsynen över myndigheterna och advokatväsendet.

Målet att ärenden som avser klagomål eller anspråk från enskilda och som inte förs till rättegång bör vara avslutade inom två år har uppfyllts så när som på ett ärende. Resultatet bedöms vara en stor förbättring jämfört med föregående årsskifte då tio ärenden som var äldre än två år fanns i balans.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att Justitiekanslern har visat ett bra resultat.

För uppdraget att representera Sverige i den internationella oljeskadefonden får JK ersättning efter rekvisition med 150 000 kr per år fr.o.m. år 2004. Utöver det ökas anslaget med 300 000 kr fr.o.m. år 2004 med anledning av att JK får hyreshöjningar. Anslaget 4:3 *Åklagarorganisationen* minskas med motsvarande belopp. För arkivkostnader överförs 7 000 kr från anslaget 28:21 *Riksarkivet och landsarkiven* fr.o.m. år 2004. Som kompensation för beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader räknas anslaget upp med 1 231 000 kr.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 18 605 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Datainspektionen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 46:3 *Datainspektionen* på 31 076 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (kd) där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:3 *Datainspektionen* skall uppgå till 31 076 000 kr budgetåret 2004.

Datainspektionen är en central förvaltningsmyndighet med uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter och för att god sed iaktas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

I propositionen konstateras att Datainspektionen har redovisat resultaten i enlighet med de återrapporteringskrav som har angetts. Redovisningen ger enligt propositionen främst en bild av omfattning och inriktning av verksamheten. Det uttalas vidare i propositionen att någon grund inte föreligger för att konstatera att angivna mål inte skulle ha uppnåtts. Vidare konstaterar regeringen att mål och återrapporteringskrav utvecklas successivt så att ökad tonvikt läggs vid analyser och bedömningar av de samlade effekterna av verksamheten. De nuvarande allmänna målen behöver emellertid också, enligt regeringen, kompletteras med uppföljningsbara produktionsmål som tydligare anger vilka insatser som bör prioriteras under det aktuella budgetåret.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 31 819 000 kr.

Motionen

I motion 2003/04:K404 (*delvis*) av Ingvar Svensson *m.fl.* (kd) påpekas att målen för Datainspektionen bör tydliggöras. Det är enligt motionärerna osäkert om myndigheten bedriver en ändamålsenlig verksamhet. I avvaktan på ett tydliggörande av målen föreslås att anslaget minskas med 6 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag (*yrkande 3*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 46:3 *Datainspektionen* skall uppgå till 31 076 000 kr budgetåret 2004 och avstyrker motion 2003/04:K404 yrkande 1 (kd), enligt vilken anslaget föreslås uppgå till ett lägre belopp.

Svensk författningssamling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 46:4 *Svensk författningssamling* på 850 000 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:4 *Svensk författningssamling* skall uppgå till 850 000 kr budgetåret 2004.

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek (frilistan). Avtalet för tryckning, försäljning och distribution av SFS löpte ut vid utgången av år 2001. En ny upphandling har gjorts för åren 2002–2004. Regeringen bedömer att kostnaderna kommer att ligga på ungefär samma nivå som tidigare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Valmyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 46:5 *Valmyndigheten* på 13 570 000 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 46:5 *Valmyndigheten* skall uppgå till 13 570 000 kr budgetåret 2004.

Valmyndighetens arbetsuppgifter som central förvaltningsmyndighet för frågor om val och folkomröstning finansieras under detta anslag.

Regeringens förslag innebär att anslaget fr.o.m. år 2004 tillförs 4 000 000 kr från anslaget 46:1 *Allmänna val och demokrati*. Därigenom kommer vissa personalkostnader att belasta förvaltningsanslaget i stället för sakanslaget.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 13 893 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Mediepolitik

Politikområdet Mediepolitik omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna. De statliga uppgifterna på medieområdet omfattar bl.a. fastställande av regler, tillståndsgivning och registrering. Till området hör Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, och Statens biografbyrå samt Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Politikområdet består av anslag under både utgiftsområde 1 och utgiftsområde 17, som bereds av kulturutskottet. Under utgiftsområde 1 finns budgetförslaget för anslagen till Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden, Presstöd, Stöd till radio- och kassettidningar, Radio- och TV-verket samt Granskningsnämnden för radio och TV.

Målet för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2000/01:1, utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59).

När det gäller resultaten av statens insatser i förhållande till de mediepolitiska målen inom dagspressområdet redovisar regeringen bl.a. att 71 tidningar beviljades driftsstöd år 2002. De höjningar av drifts- respektive distributionsstödet som genomfördes den 1 januari 2001 är de kraftigaste sedan stöden fick sin nuvarande utformning. I propositionen anges att höjningen av driftsstödet bedöms ha bidragit till att ett antal stödtidningar kunnat leva vidare. Vad gäller höjningen av distributionsstödet redovisas att Presstödsnämnden i en uppföljningsrapport konstaterat att höjningen var viktig som stimulansåtgärd för att hålla samman den gemensamma distributionen.

Regeringen gör bedömningen att presstödet har stor betydelse för att bevara mångfalden på dagstidningsmarknaden och en god spridning av dagstidningar.

När det gäller det mediepolitiska målets tillgänglighetsaspekter redovisar regeringen resultatet av stödet till radio- och kassettidningar. Sammanlagt 89 dagstidningar gavs ut som taltidningar vid utgången av år 2002. Mer än hälften av landets dagstidningar ges ut som taltidningar. Utgivningen av taltidningar täcker i dag hela landet.

Vidare redovisas en uppföljning av den nya ersättningsmodellen för taltidningsutgivning som innebär att ersättningen för taltidningar baseras på en schablonmodell i stället för, som tidigare, en nettokostnadsprincip. Uppföljningen visar, enligt regeringen, att det för närvarande inte föreligger någon risk för nedläggning av taltidningar till följd av den nya ersättningsmodellen eller att taltidningarnas kvalitet har försämrats. I sin senaste uppföljningsrapport drar Taltidningsnämnden slutsatsen att schablonerna inte behöver höjas. Regeringen gör bedömningen att stödet till radio- och kassettidningar är viktigt för att fortsatt garantera utgivningen av taltidningar.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har tidigare kommenterat indelningen av statsbudgeten i politikområden (bet. 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34). Därvid uttalades bl.a. att politikområden inte bör skära tvärs över indelningen i utgiftsområden.

Utskottet erinrar om att utskottet redan tidigare har påpekat att Mediepolitik är ett av de politikområden som inte följer riksdagens indelning av statsbudgeten i utgiftsområden samt att detta förhållande gör det svårt att få en överblick av mål, insatser och resultat för respektive utskotts beredningsområde. Vidare hänvisar utskottet till sina tidigare uttalanden om att det därför vore önskvärt att regeringen vidtog lämpliga åtgärder för att underlätta riksdagens fortsatta bedömning av resultaten på politikområdet (bet. 2002/03:KU1 s. 18).

Regeringen har tidigare redovisat att arbetet med att för varje politikområde ta fram uppföljnings- och utvärderingsstrategier skall fortsätta. Enligt budgetpropositionen för år 2001 omfattar detta arbete bl.a. att ta fram relevanta resultatmått (prop. 2000/01:1 s. 245). Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2003 konstaterade konstitutionsutskottet (bet. 2002/03:KU1) att detta arbete är betydelsefullt, inte minst för möjligheten att mäta uppfyllelsen av de mål som har satts upp inom det aktuella politikområdet. Utskottet anförde vidare att det utgick från att regeringen fortsätter det arbete som har inletts, exempelvis genom att utveckla relevanta resultatindikatorer eller nyckeltal för uppfyllelsen av dessa mål och resultatens utveckling över tid (a. bet. s. 18).

Utskottet erinrar om vad utskottet tidigare har anfört om vikten av att detta arbete fortsätter även inom det nu aktuella politikområdet.

Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* på 6 234 000 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:1 *Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* skall uppgå till 6 234 000 kr budgetåret 2004.

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 6 376 000 kr.

Motionen

I motion 2003/04:Fi240 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp) föreslås en minskning av anslaget med 3 000 000 kr för år 2004 (yrkande 13).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden skall uppgå till 6 234 000 kr budgetåret 2004 och avstyrker motion 2003/04:Fi240 yrkande 13 (delvis) (fp), enligt vilken anslaget föreslås uppgå till ett lägre belopp.

Presstöd**Utskottets förslag i korthet**

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 27:2 Presstöd på 509 029 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår tre motioner (m), (fp) och (kd) där det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp samt en motion (c) där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett högre belopp. Slutligen föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (kd) om införande av ett exemplarstöd för postdistribuerade tidningar med två kr per distribuerat exemplar.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:2 Presstöd skall uppgå till 509 029 000 kr budgetåret 2004.

Från anslaget ges bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524), förordningen (2001:898) om särskilt distributionsstöd och förordningen (2002:739) om tillfälligt utvecklingsstöd. Presstöd enligt presstödsförordningen lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd. Utgifterna för presstödet styrs bl.a. av antalet stödberättigade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor.

I propositionen redovisas att från 2003 har anslaget tillfälligtvis minskats med 1 000 000 kr för omprioriteringar inom medicområdet. Dessa medel beräknas återföras till anslaget år 2005.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 510 029 000 kr.

Motionerna

I motion 2003/04:K424 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) föreslås en avveckling av presstödet i två etapper med en inledande minskning om 300 000 000 kr år 2004 (yrkande 1). Enligt motionärerna visar hittillsvarande erfarenhet av presstödet att det till stor del använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för att främja nödvändiga rationaliseringar samt att tidningarna

anpassat sig och blivit permanent beroende av presstödet. Motionärerna menar vidare att konkurrensvillkoren gentemot tidningar utan presstöd snedvrids.

I motion 2003/04:Fi240 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp) föreslås en minskning av anslaget till presstödet med 425 000 000 kr för år 2004 (yrkande 13). Enligt motionen snedvrider presstödet konkurrensen samtidigt som mediasituationen är annorlunda nu jämfört med när presstödet infördes.

I motion 2003/04:KU404 (delvis) av Ingvar Svensson m.fl. (kd) föreslås att anslaget till presstödet minskas med 20 000 000 kr för år 2004. Enligt motionen har presstödet haft stor betydelse för den publicistiska mångfalden. Genom strukturförändringar kommer dock presstödet så småningom att fasas ut (yrkande 3). Vidare förespråkas tillkännagivande för regeringen om att det införs ett exemplarstöd för postdistribuerade tidningar med två kr per distribuerat exemplar (yrkande 2). Totalkostnaden för en sådan insats bör enligt motionärernas uppskattning uppgå till ca 10 000 000 kr. Motionärerna påpekar att det finns en outnyttjad del på ca 36 000 000 kr i den totalram som i propositionen anvisas på presstödet. Enligt motionärerna ryms därför det föreslagna exemplarstödet inom anslagsramen, även om det anvisas 20 000 000 kr mindre på anslaget i förhållande till regeringens förslag.

I motion 2003/04:K412 (delvis) av Kerstin Lundgren m.fl. (c) anges att Centerpartiet vill öka anslaget med 1 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna pekar på att mångfalden inom tidningsvärlden och många andratidningars existens till stor del tryggas genom presstödet. I motionen påtalas även att dagens situation för tidningarna bör leda till att presstödet förenas med insatser för att underlätta utveckling av teknik och arbetsformer för att kunna möta framtidens krav.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 27:2 *Presstöd* skall uppgå till 509 029 000 kr budgetåret 2004 och avstyrker därför motionerna 2003/04:K424 yrkande 1 (m), 2003/04:Fi240 yrkande 13 (delvis) (fp) och 2003/04:K404 yrkande 3 (kd), enligt vilka anslaget föreslås uppgå till ett lägre belopp. Vidare avstyrker utskottet mot samma bakgrund motion 2003/04:K412 (delvis) (c), enligt vilken anslaget föreslås uppgå till ett högre belopp.

I motion 2003/04:K404 yrkande 2 (kd) föreslås tillkännagivande för regeringen om att det införs ett exemplarstöd för postdistribuerade tidningar med två kr per distribuerat exemplar. Utskottet, som inte delar motionärernas uppfattning, avstyrker motionen i denna del.

Presstödet i framtiden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker nio motionsyrkanden om minskat eller ändrat presstöd i framtiden med motiveringen att regeringen avser att tillsätta en presstödsutredning. Jämför reservationerna 2–5 (m), (fp), (kd) och (v).

Propositionen

Regeringen aviserar i budgetpropositionen (utg.omr. 17 s. 92) att den avser att tillsätta en pressutredning. Bakgrunden anges vara de strukturförändringar som dagspressen genomgått de senaste åren, vilket bl.a. tar sig uttryck i samarbete mellan första- och andratidningar på konkurrensorter. Förutsättningarna att starta nya tidningar bör, enligt regeringen, utredas, liksom villkoren för elektroniskt distribuerade tidningar.

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i två kommittémotioner (2003/04:K424 yrkandena 2–3 och 2003/04:K444 yrkande 19) att presstödet avvecklas successivt. Skälen är att presstödet enligt motionärernas mening grundas på en överdriven tilltro till stödets positiva effekter för mångfalden, det fria ordet och den fria opinionsbildningen. Presstödet syfte har historiskt sett angivits vara att bidra till mångfalden på dagstidningsmarknaden för att främja en allsidig nyhetsförmedling och opinionsbildning. Erfarenheterna har snarast varit att presstödet har använts som ett förtäckt partistöd i en mycket stor omfattning. Vidare har det stora antalet tidningsnedläggningar och hittills gjorda erfarenheter visat att presstödet till stor del använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för att främja nödvändiga rationaliseringsåtgärder. Dessutom innebär presstödet att konkurrensvillkoren gentemot icke-presstödstidningar snedvrids. Vidare har det under senare år uppstått en utveckling där förstaidningen på orten köpt andratidningen och tillgodgjort sig det presstöd som betalas ut till dessa tidningar. När presstödet avvecklats kommer Presstödsnämnden inte längre att ha någon uppgift att fylla och kan därmed avvecklas. De resterande uppgifterna, såsom bevakning av lån från Presstödsnämnden, kan till dess denna verksamhet helt har avvecklats handläggas av Kammarkollegiet. De uppgifter som rör fördelning av statligt stöd till radio- och kassettidningar överförs till Kammarkollegiet då detta stöd inte påverkas av förslaget att avskaffa presstödet. För att ur tidningarnas synvinkel underlätta avvecklingen anser Moderaterna att reklamskatten bör avskaffas och att en neutral tidningsmoms bör införas.

Folkpartiet liberalerna föreslår i kommittémotion 2003/04:Kr327 att presstödet bör minskas (yrkande 20). Dagstidningar är en omistlig del i en fungerande demokrati. Men pressen är också en marknad. Denna bör fungera utan statliga bidrag. De särskilda skäl som fanns för att införa presstödet är

inte längre aktuella. Människor på en ort kan välja bland ett rikt utbud av tidningar allteftersom människors intressesfärer blir större, liksom de möjligheter till inhämtande av olika nyheter som sker genom Internet.

Kristdemokraterna anser i kommittémotion 2003/04:K382 att regeringen bör vidta åtgärder för att stimulera strukturförändringar inom dagspressen (yrkande 4). Presstödet har betytt mycket både för mångfald i opinionsbildning och för övrig publicistisk mångfald. Genom strukturförändringar, dels på annonssidan, dels på förändrade krav hos läsarna, kommer dock presstödet så småningom att fasas ut genom t.ex. samverkan och fusioner av olika slag. Statsmakterna bör stödja sådana strukturförändringar i syfte att ge en livskraftig dagspress. Regeringen bör ta fram underlag för att stimulera en sådan utveckling. Vidare föreslår *Kristdemokraterna* att regeringen bör lägga fram förslag om regler beträffande tröskeeffekter för lågfrekventa tidningar med riksspridning (yrkande 5). Det gäller tidningar med en upplaga som tillfälligt understiger 7 000 exemplar – dock ej lägre än 6 500 exemplar – som bör få bibehållet presstöd under två år.

Vänsterpartiet lämnar i kommittémotion 2003/04:K251 förslag beträffande direktiven till den i budgetpropositionen omnämnda pressutredningen och föreslår dessutom att den bör vara parlamentariskt sammansatt. Till de problem som motionärerna nämner bör ingå i utredningsdirektiven hör:

- Det bör prövas om presstödet kan inriktas på att stödja en kvalitativ utveckling av journalistiken.
- Innebär presstödsreglerna att tidningar tvingas till ett innehåll som inte helt svarar mot läsarnas önskemål och behov?
- Tidningar ”på lätt svenska” som särskilt vänder sig till invandrargrupperna har svårt att klara sig med dagens presstödsregler.
- Hur bör presstödet utformas när det blir allt vanligare att förstatidningar köper upp andratidningar?

Därutöver har det framtida presstödet tagits upp i två enskilda motioner. *Kurt Kvarnström m.fl.* (s) anför i motion 2003/04:K332 att det är viktigt att distributionsstödet till tidningar ges långsiktigt för att servicen ska kunna upprätthållas. Det är särskilt viktigt för att kunna fortsätta med lördagsutdelning på landsorten. *Marie Granlund och Bo Bernhardsson* (s) anför i motion 2003/04:K425 att det är av största vikt att presstödsreglerna ses över, så att de också framöver garanterar en mångfald. Det kan handla om ökat presstöd, men också om att göra presstödet mer flexibelt för att underlätta utgivningen av nya typer av tidningar. Motionärerna nämner särskilt vikten av att invandrar- och minoritetstidningar kan komma ut.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av de strukturförändringar som dagspressen genomgått under senare år finns det goda skäl att utreda det framtida presstödet med en sådan inriktning som regeringen aviserar i propositionen. I avvaktan på en sådan utredning anser utskottet att riksdagen bör avslå motionerna 2003/04:K424

(m) yrkandena 2 och 3, 2003/04:K444 (m) yrkande 19, 2003/04:Kr327 (fp) yrkande 20, 2003/04:K382 (kd) yrkande 4, 2003/04:K251 (v), 2003/04:K332 (s) samt 2003/04:K425 (s).

Stöd till radio- och kassettidningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* på 127 300 000 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:3 *Stöd till radio- och kassettidningar* skall uppgå till 127 300 000 kr budgetåret 2004.

Från anslaget ges bidrag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 127 300 000 kr.

Motionen

I motion 2003/04:K277 av Göran Norlander och Agneta Lundberg (båda s) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en översyn av det schablonsystem för radiotidningar som finns i dag. Motionärerna pekar på att sexdagarstidningar får lägst schablonersättning. Därutöver påpekas bl.a. att löneläget för journalisterna och antalet abonnenter inte beaktas i schablonbeloppet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som inte delar motionärernas uppfattning om behovet av en översyn av stödet till radiotidningar, tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motion 2003/04:K277.

Radio- och TV-verket

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 27:4 *Radio- och TV-verket* på 12 585 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår två motioner (m) och (fp) där det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:4 *Radio- och TV-verket* skall uppgå till 12 585 000 kr budgetåret 2004.

Radio- och TV-verket beslutar i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och TV-sändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet.

I propositionen konstateras att Radio- och TV-verket fr.o.m. den 25 juli 2003 ensamt skall utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler (prop. 2002/03:110, bet. 2002/03:TU6, rskr. 2002/03:228). Konsumentverket har inte längre kvar något ansvar i detta avseende. Radio- och TV-verket skall vidare följa utvecklingen av elektroniska programguider och tillämpningsprogram samt uppmuntra övergången till en gemensam standard för tillämpningsprogram i samband med digitala TV-sändningar. Myndigheten behöver dessutom se över sina föreskrifter med anledning av ändringar i regelverket. För dessa nya uppgifter föreslår regeringen att anslaget höjs med 450 000 kr fr.o.m. 2004. Finansiering föreslås ske genom att anslaget 37:5 *Informationsteknik: Telekommunikation m.m.* minskas med 250 000 kr och att anslaget 40:2 *Konsumentverket* minskas med 200 000 kr.

På tilläggsbudget i den nu föreliggande propositionen föreslås att Radio- och TV-verket tillförs ytterligare 600 000 kr för de nya arbetsuppgifterna.

Regeringen anger att Radio- och TV-verket under år 2003 tilldelades 1 000 000 kr inom området icke-kommersiell lokal-TV. Medlen skall användas för ett tvåårigt regeringsuppdrag till Riksförbundet Öppna Kanaler i Sverige. För att uppdraget skall kunna slutföras föreslår regeringen att anslaget anvisas 1 000 000 kr under år 2004 för denna verksamhet. Förslaget finansieras genom omprioriteringar på medieområdet. Åren 2005–2006, då uppdraget är slutfört, beräknas anslaget minskas med motsvarande belopp.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 11 837 000 kr.

Motionerna

I motion 2003/04:K424 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) föreslås en minskning för anslaget 27:4 *Radio- och TV-verket* på 2 000 000 kr. Motionärerna motsätter sig att Radio- och TV-verket under åren 2003 och 2004 tillförs

1

000 000 kr per år för insatser inom området icke-kommersiell lokal-TV (yrkande 4).

I motion 2003/04:Fi240 yrkande 13 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp) föreslås en minskning för anslaget 27:4 Radio- och TV-verket på 9 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 27:4 Radio- och TV-verket skall uppgå till 12 585 000 kr budgetåret 2004 och avstyrker motion 2003/04:K424 yrkande 4 (m) och 2003/04:Fi240 yrkande 13 (delvis) (fp), enligt vilka anslaget föreslås uppgå till ett lägre belopp.

Granskningsnämnden för radio och TV

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV på 9 568 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (m) där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV skall uppgå till 9 568 000 kr budgetåret 2004.

Granskningsnämnden skall genom efterhandsgranskning utöva tillsyn över att programföretagen följer reglerna som rör innehållet i ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten. Vidare skall nämnden följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. Nämndens verksamhet finansieras delvis genom att medel anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida, vilket behandlas under utgiftsområde 17. För år 2004 föreslås att 6 397 000 kr delfinansierar nämndens verksamhet.

För budgetåret 2004 beräknas anslaget uppgå till 9 791 000 kr.

Motionerna

I motion 2003/04:K424 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) föreslås en minskning för anslaget 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV på 2 000 000 kr. Motionärerna hänvisar till att regeringen i föregående års budgetproposition föreslog ökade anslag till Granskningsnämnden om drygt 1 000 000 kr under perioden 2002–2004 för utbudsstudier, arbete med utvecklingen av mångfalden i nyhetsutbudet samt för arbete i samband med lokalradioreformen. Enligt motionärernas uppfattning är denna reform inte acceptabel i ett samhälle som

värnar om yttrandefriheten. Vidare anser motionärerna att utbudsstudier inte skall finansieras av staten (*yrkande 5*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motion 2003/04:K424 yrkande 5 (m), i vilken det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Samepolitik

Sametinget redovisas inom utgiftsområde 1, men verksamheten ingår som en del i politikområdet Samepolitik som i övrigt redovisas inom utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

Målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

För Sametingets del regleras de övergripande målen för verksamheten i samesingslagen (1992:1433). Sametinget skall verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget skall bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas. Vidare beslutar Sametinget om fördelning av statens bidrag till samisk kultur och samiska organisationer samt andra medel som ställs till samernas förfogande. Sametinget leder även det samiska språkarbetet och arbetet med EU-stöd inom Mål 1 och Interreg III A (och de tidigare stöden Mål 6 respektive Interreg II A).

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har tidigare kommenterat indelningen av statsbudgeten i politikområden (bet. 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34). Därvid uttalades bl.a. att politikområden inte bör skära tvärs över indelningen i utgiftsområden.

Utskottet erinrar om att utskottet redan tidigare har påpekat att Samepolitik är ett av de politikområden som inte följer riksdagens indelning av statsbudgeten i utgiftsområden samt att detta förhållande gör det svårt att få en överblick av mål, insatser och resultat för respektive utskotts beredningsområde. Vidare hänvisar utskottet till sina tidigare uttalanden om att det därför vore önskvärt att regeringen vidtog lämpliga åtgärder för att underlätta riksdagens fortsatta bedömning av resultaten på politikområdet (bet. 2002/03:KU1 s. 25).

Regeringen har tidigare redovisat att arbetet med att för varje politikområde ta fram uppföljnings- och utvärderingsstrategier skall fortsätta. Enligt budgetpropositionen för år 2001 omfattar detta arbete bl.a. att ta fram relevanta resultatmått (prop. 2000/01:1 s. 245). Vid behandlingen av budgetpropositionen för 2003 konstaterade konstitutionsutskottet (bet. 2002/03:KU1) att detta arbete är betydelsefullt, inte minst för möjligheten att mäta uppfyllelsen av de mål som har satts upp inom det aktuella politikområdet. Utskottet anförde vidare att det utgick från att regeringen fortsätter det arbete som har

inletts, exempelvis genom att utveckla relevanta resultatindikatorer eller nyckeltal för uppfyllelsen av dessa mål och resultatens utveckling över tid (a. bet. s. 25).

Utskottet erinrar om vad utskottet tidigare har anfört om vikten av att detta arbete fortsätter även inom det nu aktuella politikområdet.

Sametinget

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 45:1 *Sametinget* på 17 665 000 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 45:1 *Sametinget* skall uppgå till 17 665 000 kr budgetåret 2004.

I propositionen anförs att regeringens inriktning är att successivt pröva ett utvidgat samiskt självbestämmande inom områden där detta är möjligt och med beaktande av resultatet av pågående och nyligen avslutade utredningar.

I enlighet med intentionerna i propositionen 2001/02:4 En politik för tillväxt och hållbar utveckling i hela landet har regeringen gett Sametinget i uppdrag att utveckla och etablera ett samiskt informationscentrum. Uppbyggnaden av detta centrum stöds av medel från regeringens informationssatsning om samer och samisk kultur inom utgiftsområde 23 anslaget 45:2 *Informationssatsning om samer*. Målsättningen är att det skall bli ett långsiktigt verkande centrum, vilket setts naturligt att förlägga inom Sametingets ram eftersom en av huvuduppgifterna för tinget är att informera om samiska förhållanden.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 18 065 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Anslag som inte ingår i något politikområde

Utgiftsområde 1 omfattar anslag för vilka regeringen inte fastställer mål. Dessa ingår inte i politikområdesindelningen. För flera av dessa verksamheter råder särskilda förutsättningar där mål- och resultatstyrning enligt regeringens mening inte går att applicera. Det gäller anslagen Kungliga hov- och slottsstaten, Riksdagens ledamöter och partier m.m., Riksdagens förvaltningskostna-

der, Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen, Regeringskansliet m.m., Stöd till politiska partier samt Expertgruppen för EU-frågor.

Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* på 618 265 000 kr. Vidare tillstyrker utskottet riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Propositionen

Riksdagsstyrelsen föreslår att anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* skall uppgå till 618 265 000 kr budgetåret 2004.

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgi-varavgifter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras reseersättningar vid resor inom Sverige, sjukvårdskostnader och utbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöters deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I anslaget ingår även stödet till partigrupperna i riksdagen. Därutöver ingår kostnader för riksdagens ledamöters data- och telekommunikation.

Riksdagsstyrelsen föreslår lagändring avseende lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Bakgrunden är att beräkningsunderlaget för stödet till partigrupperna i riksdagen har räknats upp avseende lönekostnaderna för politiska sekreterare.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 632 024 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag om att anslaget 90:2 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* skall uppgå till 618 265 000 kr budgetåret 2004. Vidare tillstyrker utskottet riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.

Riksdagens förvaltningskostnader

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* på 540 642 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen godkänner riksdagsstyrelsens förslag till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2004–2006. Utskottet föreslår även att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att under 2004 för ramanslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* besluta om dels lån som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr, dels lån för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kr. Slutligen föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (m) där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Riksdagsstyrelsen föreslår att anslaget 90:3 *Riksdagens förvaltningskostnader* skall uppgå till 540 642 000 kr budgetåret 2004.

Utgifterna inom anslaget avser bl.a. löner, administration, hyreskostnader, fastighetsförvaltning, intern service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet.

I propositionen anförs att för kammare, utskott och utredningstjänst (RUT) beräknas medel för ytterligare resurser inom RUT för stöd till utskotten med uppföljning och utvärdering, allt enligt riksdagens beslut med anledning av Riksdagskommitténs betänkande. Belastningen på utskottskanslierna har ökat bl.a. till följd av de nya inslag i arbetet som kommit under senare år, t.ex. uppföljning och utvärdering samt EU-dimensionen i arbetet. Avsikten är att också utskottskanslierna skall kunna påräkna ökat stöd från RUT för föredragsuppdrag, bl.a. vid arbetstoppar.

Riksdagsstyrelsen föreslår att det aktuella anslaget ökas med 1 000 000 kr fr.o.m. 2004 för användning vid revisionsliknande utredningar. Medlen skall disponeras av riksdagsstyrelsen, som skall göra den i sammanhanget nödvändiga samordningen och prioriteringen.

Beträffande IT-området anförs att riksdagsförvaltningen behöver göra en satsning på IT-infrastrukturen under budgetåret 2004. Det handlar framför allt om investeringar i bl.a. datorer, skrivare, skärmar och nätverkskomponenter.

Beträffande riksdagens fastigheter föreligger, enligt propositionen, ett ökat behov av underhåll i de gamla fastigheterna, krav på bättre ventilation och miljö, omflyttningar samt anpassningar av lokaler till dagens behov m.m. Bland större påbörjade projekt nämns jet-pelarprojektet (höjning av vattennivån under östra Riksdagshuset), bankkajen, plenisalen och utrymnings- och handikappinsatser. För dessa ändamål föreslår riksdagsstyrelsen att det aktuella anslaget utökas med 5 000 000 kr.

För erforderlig förnyelse av riksdagens säkerhetsanläggning beräknas investeringar på ca 12 000 000 kr. Driftkostnader hänförliga till förnyelsen beräknas uppgå till ca 5 000 000 kr.

I betänkandet Allmänhetens tillgång till EU-relaterad information (SOU 2002:96) föreslås att en EU-upplysning under riksdagen ges ökade resurser. Det handlar främst om 3,5 nya tjänster för extern service samt medel för utveckling av EU-anpassad webbinformation, marknadsföring m.m. I avvaktan på regeringens förslag och riksdagens beslut föreslår riksdagsstyrelsen för budgetåret 2004 att det aktuella anslaget för detta ändamål utökas med 7 700 000 kr.

Riksdagsstyrelsen föreslår i propositionen att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2004–2006. Investeringar budgetåret 2004 beräknas uppgå till sammanlagt 122 000 000 kr.

Vidare föreslår riksdagsstyrelsen att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att under år 2004 i fråga om ramanslaget *90:3 Riksdagens förvaltningskostnader* besluta om dels lån som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr, dels lån för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kr.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 547 741 000 kr.

Motionen

I motion 2003/04:K421 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) föreslås en minskning av anslaget med 10 000 000 kr. Motionärerna anser att anslaget till riksdagens informationsverksamhet bör reduceras. Vidare menar de att anslaget till tidningen Från riksdag och departement skulle kunna minskas, t.ex. genom att kostnaderna för driften av tidningen i högre grad finansieras genom intäkter från prenumerationer. De anser också att anslaget till informationsenheten skulle kunna minskas något.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar riksdagsstyrelsens bedömning, tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag att anslaget *90:3 Riksdagens förvaltningskostnader* skall uppgå till 540 642 000 kr budgetåret 2004 och avstyrker motion 2003/04:K421 (m), i vilken det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp. Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2004–2006. Utskottet tillstyrker även att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att under år 2004 i fråga om ramanslaget *90:3 Riksdagens förvaltningskostnader* besluta om dels lån som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kr, dels lån för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kr.

Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* på 59 742 000 kr.

Propositionen

Riksdagsstyrelsen föreslår att anslaget 90:4 *Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen* skall uppgå till 59 742 000 kr budgetåret 2004.

Justitieombudsmännen övervakar att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Ombudsmännen skall också verka för att brister i lagstiftningen avhjälps. Verksamheten regleras av föreskrifter i 12 kap. regeringsformen och 8 kap. riksdagsordningen samt av lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.

Ombudsmännens tillsyn bedrivs genom prövning av klagomål från allmänheten samt genom inspektioner och andra undersökningar som ombudsmännen finner påkallade. Klagomålsprövningen, inspektionsverksamheten och den övriga initiativverksamheten samt den internationella verksamheten kan, enligt propositionen, ses som olika verksamhetsgrenar hos Riksdagens ombudsmän.

Verksamhetsmålet för år 2004 är att, med ytterligare höjd eller i vart fall bibehållen kvalitet i ärendehantering, fullgöra uppgifterna enligt instruktionen. Härvid skall särskild vikt läggas vid att minska ärendebalanserna och förkorta den genomsnittliga handläggningstiden eller åtminstone hålla den på oförändrad nivå. Vidare skall ombudsmännen bedriva inspektionsverksamhet, som har en betydelsefull rättssäkerhetsfrämjande effekt samt i omvärlden främja kunskapen om och förståelsen för konstitutionell kontroll genom parlamentariska ombudsmän.

Under perioden den 1 januari–den 31 december 2002 nyregistrerades 4 746 ärenden, innebärande en ökning med 60 ärenden (1,3 %) jämfört med kalenderåret 2001. Antalet avgjorda ärenden uppgick till 4 691, innebärande en minskning med 16 (0,3 %) jämfört med föregående år. De oavgjorda ärendena i balans var vid 2002 års utgång 901, innebärande en ökning från samma tidpunkt föregående år med 55 ärenden (6,5 %). Under år 2002 har tre åtal väckts. Sex initiativärenden och 42 klagomålsärenden har överlämnats till annan myndighet för prövning och avgörande.

Antalet administrativa ärenden har ökat från 278 ärenden år 2001 till 336 ärenden år 2002. En fortsatt ökning sker vidare av JO:s internationella engagemang och kontakter.

Antalet inkomna klagomåls- och remissärenden under de första fyra månaderna år 2003 var 1 654, vilket innebär en ökning med 137 i förhållande till samma period år 2002.

Vid medelsberäkningen har Riksdagens ombudsmän utgått ifrån att några stora avvikelser från nuvarande förhållanden – bl.a. avseende ärendemängden – inte kommer att inträffa. Vad gäller lönekostnaderna bygger beräkningen på att anslagets nivå varaktigt skall anpassas till den kostnadsnivå som nåtts genom de senaste årens lönerrevisioner, vilka, anförts i propositionen, speglar den allmänna lönekostnadsutvecklingen inom rättsväsendet.

Riksdagsstyrelsen har inget att erinra mot budgetförslaget.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 61 165 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker riksdagsstyrelsens förslag.

Kungliga hov- och slottsstaten

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* på 95 574 000 kr.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 90:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* skall uppgå till 95 574 000 kr budgetåret 2004.

Genom anslaget finansieras kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor. Från anslaget betalas också driftkostnader för de kungliga slotten, utom rent fastighetsunderhåll som finansieras av Statens fastighetsverk. Vidare betalas Husgerådskammarens underhåll och vård av de konstsamlingar och andra inventarier i de kungliga slotten som tillhör staten, men som disponeras av konungen, från anslaget.

Omfattande investeringar har gjorts för att förbättra säkerheten på Stockholms slott. De säkerhetshöjande åtgärderna medför ökade kostnader för drift, övervakning och underhåll. I tilläggsbudgeten i samband med den ekonomiska vårpropositionen beslutades att anslagsramen skulle höjas med 4 000 000 kr.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 96 853 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Utskottet har under behandlingen av budgetpropositionen uppmärksammat att vid beräkningen av detta anslag har inte beaktats att avgifter skall erläggas till Riksrevisionen. Utskottet förutsätter att erforderliga åtgärder vidtas för att rätta till detta förhållande.

Regeringskansliet m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.* på 5 460 532 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår fyra motioner (m), (fp), (kd) och (c) där det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp. Utskottet föreslår också att riksdagen avslår en motion om hyreskostnaderna för svenska ambassader. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår motioner om förändrat departementsansvar för Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), åtgärder mot hedersrelaterade brott mot kvinnor samt om ett samordningskansli inom Statsrådsberedningen för arbetet med att förebygga våld och övergrepp mot äldre personer och garantera brottsoffens rätt till hjälp och stöd. Utskottet föreslår även att riksdagen avslår motioner om kompetens vid utlandsmyndigheter, utrikesrepresentationens organisation samt utrikesförvaltningen och EU. Jämför reservationerna 6 (fp) och 7 (kd).

Bakgrund

Regeringen föreslog i 2001 års ekonomiska vårproposition (prop. 2000/01:100) att ärenden om Sveriges representation i utlandet skulle föras över från utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan till utgiftsområde 1 Rikets styrelse för att fullfölja ombildandet av Regeringskansliet till en myndighet. Ytterst syftade förslaget till att på ett mer ändamålsenligt sätt möjliggöra för Regeringskansliet att tillhandahålla ett effektivt och kompetent stöd för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

Utrikesutskottet ansåg förslaget motiverat. Även konstitutionsutskottet fann förslaget välgrundat och pekade särskilt på att det låg i linje med principen en myndighet – ett anslag. Konstitutionsutskottet framhöll det samtidigt som angeläget att utrikesfrågorna i största möjliga utsträckning ges en sammanhållen behandling och anförde att utskottet därför, i den mån det behövs, kommer att bereda utrikesutskottet tillfälle till yttrande vid beredning av budgetfrågor som berör utrikesförvaltningen (bet. 2000/01:KU23).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* skall uppgå till 5 460 532 000 kr budgetåret 2004.

Anslaget finansierar Regeringskansliets förvaltningskostnader, utrikesrepresentationen, kommittéväsendet, andra utredningar m.m. Anslaget fördelas mellan Statsrådsberedningen (statsministerns kansli), de tio departementen, Regeringskansliets förvaltningsavdelning och gemensamma ändamål (hyror

m.m.). Regeringskansliet, utlandsmyndigheterna och kommittéerna, hade vid utgången av år 2002 drygt 4 400 tjänstgörande. Av Regeringskansliets tjänstgörande var 135 personer (ca 3 %) politiskt anställda.

Som en följd av regeringsombildningen efter valet 2002 skedde vissa förändringar i departementens ansvarsområden och organisation. Till Justitiedepartementet från Näringsdepartementet fördes frågor om integration och mångfald, idrott, storstadspolitik samt social ekonomi. Från Justitiedepartementet flyttade konsumentenheten över till Jordbruksdepartementet, ungdomspolitiska enheten till Utbildningsdepartementet samt enheterna för kommunfrågor, statlig förvaltningspolitik och statlig personalpolitik som samtliga fördes till Finansdepartementet. En del frågor om vissa bolag flyttades till Näringsdepartementet från Kulturdepartementet och Finansdepartementet. Till Försvarsdepartementet flyttades frågor om Statens haverikommission från Näringsdepartementet. Vidare har ansvaret för kulturattachéer överförs från Utrikesdepartementet till Kulturdepartementet.

Under år 2002 har regeringen avgjort 9 548 regeringsärenden, vilket är en minskning jämfört med föregående år. Antalet diarieförda ärenden har dock ökat något 2002 jämfört med föregående år. Antalet interpellationssvar och frågesvar till riksdagen har, efter en tillfällig minskning under år 2001, återigen ökat under år 2002.

Riksdagen beviljade för åren 2000 och 2001 Regeringskansliet 835 000 000 kr extra i förvaltningsanslag för att förbereda och genomföra Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd. De extra tillförda medlen finansierade kostnaderna för mötesverksamheten i Sverige samt kostnaderna för de extra press-, informations- och kultursatsningarna. För åren 2000 och 2001 ingick dessa extra medel i fördelningen av Regeringskansliets anslag. Regeringskansliets anslag 90:5 *Regeringskansliet m.m.* och anslaget 5:1 *Utrikesförvaltningen* uppgick därmed för år 2000 till 4 467 000 000 kr och för år 2001 till 5 140 000 000 kr.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 5 584 306 000 kr.

Motionerna

Anslaget m.m.

I motion 2003/04:K212 av Rolf Gunnarsson (m) anförs att hyreskostnaderna för svenska ambassader bör ses över.

I motion 2003/04:K297 av Åsa Domeij och Mikaela Valtersson (mp) föreslås att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Utbildningsdepartementet i framtiden bör få ansvar för Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), som i dag organisatoriskt är placerat under Jordbruksdepartementet. Motionärerna anser inte att tillräckliga skäl föreligger att splittra högskoleväsendet på olika departement på sätt som nu sker.

I motion 2003/04:K404 (delvis) av Ingvar Svensson m.fl. (kd) föreslås en minskning av anslaget med 605 000 000 kr. I motionen framförs att regeringen haft problem att tydligt visa vilken den optimala dimensioneringen av

Regeringskansliet är. Anslagen till området har ökat mycket kraftigt, bl.a. beroende på ordförandeskapet i EU under första halvåret 2001, men enbart ordförandeskapet kan inte förklara den totala resursökningen. Motionärerna pekar på att regeringen inte har avlämnat den aviserade analysen av Regeringskansliets dimensionering. Motionärerna menar vidare att det är viktigt att regeringen kan redovisa produktivitet och resultat för Regeringskansliet i förhållande till de stora anslagsposterna. Motionärerna anser att detta inte har skett på ett tillfredsställande sätt (*yrkande 3*).

I motion 2003/04:K412 (*delvis*) av Kerstin Lundgren m.fl. (c) föreslås en minskning av anslaget på 901 000 000 kr. Det pekas på att ordförandeskapsåret och de extrakostnader som detta medförde är förbi. Vidare menar motionärerna att tidigare sammanslagningar av departement borde ge minskade kostnader genom effektiviseringar.

I motion 2003/04:K422 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) föreslås en minskning av anslaget med 540 000 000 kr. I motionen framförs att Regeringskansliet har expanderat de senaste åren, i synnerhet när det gäller de politiskt relaterade befattningarna. Att Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna har egna kanslier inom Regeringskansliet förstärker ytterligare denna tendens. Det finns enligt motionärerna skäl att hålla tillbaka expansionen av Regeringskansliet. Samtidigt förordar motionärerna vissa omfördelningar inom anslaget. De menar bl.a. att Utrikesdepartementet (UD) bör tillföras 65 000 000 kr. Enligt motionärerna fordrar ett kraftfullt och framgångsrikt agerande inom ramen för EU en gedigen kompetens inom utrikesförvaltningen samt svensk diplomatisk närvaro i princip i hela Europa och Medelhavsområdet. Den snabba globaliseringen fordrar också ökad svensk diplomatisk närvaro i de utomeuropeiska industriländerna. Vidare bör en upplysningskampanj om kommunismens brott mot mänskligheten genomföras.

I motion 2003/04:Fi240 *yrkande 13 (delvis)* av Lars Leijonborg m.fl. (fp) föreslås en minskning med 800 000 000 kr. Det pekas på att Regeringskansliet har vuxit kraftigt, inte minst vad gäller politiska tjänstemän. Motionärerna pekar på att en minskning av Regeringskansliet bör kunna genomföras eftersom ordförandeskapet i EU har avslutats och att samordningsvinster av sammanslagningen med utrikesförvaltningen bör kunna realiseras.

I motion 2003/04:Ju479 av Johan Pehrson m.fl. (fp) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det övergripande myndighetsansvaret gällande hedersrelaterade brott mot kvinnor. I motionen anförs bl.a. att ansvaret för erforderliga åtgärder skall ligga hos justitieministern. Frågan skall också, enligt motionärernas uppfattning, behandlas av jämställdhetsministern inom ramen för arbetet med jämställdhet inom hela samhället (*yrkande 6*).

I motion 2003/04:So405 av Cecilia Wikström (fp) föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett samordningskansli inom Statsrådsberedningen för arbetet med att förebygga våld och övergrepp mot äldre personer och att garantera brottsoffrens rätt till hjälp och stöd (*yrkande 2*).

Kompetens vid utlandsmyndigheterna

I motion 2003/04:K374 av Anders Bengtsson och Hillevi Larsson (båda s) anförts att UD bör ta fram en modell för riktlinjer till svenska ambassader i utlandet om hur man skall arbeta i förebyggande syfte mot trafficking.

I motion 2003/04:U203 (c) menar motionärerna att en samverkansgrupp i konflikthantering bör inrättas och stationeras på UD. Det finns, enligt motionärerna, ett generellt behov av ökad samordning, samverkan och samarbete mellan såväl olika aktörer som mellan olika typer av verksamheter, både nationellt och internationellt, inom området för konflikthantering. Ofta är detta samarbete inte formellt fastställt utan beroende av personliga kontakter. För att undvika detta borde en samverkansgrupp med ansvar för bl.a. samordning av resurser, projekt och kompetensfördelning finnas i Sverige (*yrkande 2*).

I motion 2003/04:L350 (c) menar motionärerna att UD:s ambassadrappor- ter, som bl.a. ligger till grund för Migrationsverkets prövning av asylansök- ningar, har kvalitetsbrister med avseende på beskrivningen av HBT-personers ställning i vissa länder. Konsekvensen kan, enligt motionärerna, bl.a. bli att asylsökande avvisas till länder där deras liv är i fara, liksom att de utrikespoli- tiska övervägandena blir felaktiga. Åtgärder bör således vidtas för att höja utrikesförvaltningens HBT-kompetens (*yrkande 18*).

Också motionärerna bakom motion 2002/03:U287 (mp, s, fp, v, c) (*yr- kande 4*), motion 2003/04:So568 (mp) (*yrkande 26*) samt motion 2003/04:U337 (s), (*yrkande 5*), menar att UD:s personal bör utbildas i HBT- frågor.

Motionärerna bakom partimotion 2003/04:K418 (fp) menar att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att möjliggöra ingåendet av partnerskap på fler än de tre ambassader som förrättar partnerskap (*yrkande 22*).

Utrikesrepresentationens organisation

I motion 2003/04:U301 (v) menar motionärerna att Sverige, som ett första steg i knytandet av förbindelser med ett icke-ockuperat Irak, med en statsap- parat och regering som är politiskt självständig och har egen kontroll över sitt territorium, upprättar ett representationskontor som också har vissa konsulära uppgifter (*yrkande 6*).

I motion 2003/04:U257 (s) hävdas att det kurdiska området i Irak alltsedan år 1991 har utvecklats till en någorlunda självständig kurdisk stat med eget parlament och administration. Motionärerna menar att Sverige, i enlighet härmed, bör stationera ett svenskt konsulat i irakiska Kurdistan (*yrkande 5*).

Motionärerna bakom motion 2003/04:U341 (kd) menar att en övergri- pande ministerfunktion för mänskliga rättigheter bör inrättas. Detta skulle, enligt motionärerna, möjliggöra en sammanhållen utrikespolitik som gynnar respekten för mänskliga rättigheter i alla olika politikområden som har en internationell dimension (*yrkande 2*). Samma yrkande förs fram i motion 2002/03:U268 (kd) *yrkande 2*.

Motionärerna bakom samma motion menar i *yrkande 4* att Sverige bör utse MR-attachéer som utplaceras på viktiga och strategiskt valda ambassader, dvs. där det anses viktigt att följa utvecklingen kring de mänskliga rättigheterna. Detta skulle, enligt motionärerna, främja bevakningen i specifika regioner samt underlätta samarbetet med svenska internationella företag och svenska frivilligorganisationer på plats, liksom samarbetet och koordineringen med internationella organ och organisationer.

I *yrkande 5* i samma motion anför motionärerna att också miljöattachéer bör inrättas vid lämpliga ambassader, i regioner där miljöförstörelsen är extremt påtaglig eller där stora internationella insatser görs för miljöskydd.

I *yrkande 6* i samma motion anför motionärerna att det ibland, i arbetet med att främja svenska handels- och exportintressen, sker ett dubbelarbete mellan Sveriges ambassader och olika handelskammare och exportråd. I syfte att ytterligare främja en samordnad utrikespolitik bör regeringen, framhåller motionärerna, se över möjligheten att integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen.

Motionärerna bakom motion 2003/04:U347 (s) anser att homo- och bisexuellas livssituation bör uppmärksammas genom en gemensam manifestation vid samtliga svenska beskickningar i världen en viss dag varje år (*yrkande 2*). Samma yrkande förs fram i motion 2002/03:U312 (s) *yrkande 2*.

Utrikesförvaltningen och EU

Motionärerna bakom motion 2003/04:U341 (kd) *yrkande 7* och *8* anför att regeringen bör utreda om det kan upprättas fler samlokaliserade ambassader med gemensamma servicefunktioner mellan Sverige och övriga medlemsländer inom EU samt hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av den växande EU-diplomatin med underlag för politiska beslut. Det handlar dock inte, enligt motionärerna, om att EU-kommissionen skall ersätta det nationella behovet av bilaterala diplomatiska relationer. Sverige kan emellertid, hävdar motionärerna, i högre grad än vad som är fallet dra nytta av rapporter som skrivs inom EU och utnyttja EU-kontor i de länder Sverige i dag saknar representation i. Regeringen bör också utreda möjligheterna för dels en fysisk integrering av flera EU-medlemsländers ambassader, dels hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av EU-diplomatin.

I motion 2003/04:K311 (m) menar motionären att Sverige bör ta initiativ inom ramen för det europeiska samarbetet och verka för att samtliga EU-länder avskaffar systemet med att ha ambassader i varandras länder.

Utrikesutskottets yttrande

När det gäller *anslagsrelaterade frågor* anför utskottet bl.a. följande. Utskottet vill inledningsvis erinra om att riksdagen på grundval av förslag i den ekonomiska vårpropositionen år 2001 godkände att anslaget för utrikesförvaltningen flyttades från utgiftsområde 5 till utgiftsområde 1. Den nya ordningen innebär att det ej längre redovisas ett särskilt anslag för utrikesförvalt-

ningen, utan de medel som är avsedda härför ingår i det anslag som numera heter *90:5 Regeringskansliet m.m.*

Utrikesutskottet framhöll i föregående års yttrande till konstitutionsutskottet (2002/03:UU1y) att den nya ordningen försvårar för utrikesutskottet att göra en adekvat bedömning av resurstilldelningen till utrikesförvaltningen. Utskottet påpekade vidare att det bl.a. var oklart hur stor del av anslaget till Regeringskansliets verksamhet som avsåg utrikesförvaltningen. Med anledning av detta uttalade utskottet bl.a. följande:

En förutsättning för riksdagens budgetarbete i här aktuell del är att det framgent tydligt framgår vilka resurser inom anslaget [Regeringskansliet m.m.] som avsätts för utrikesförvaltningen och vilket utfallet blir. Utskottet förutsätter att så blir fallet.

Utskottet kan emellertid konstatera att så inte har skett i årets budgetproposition. Det är följaktligen inte möjligt att göra en adekvat bedömning av de resurser som utrikesförvaltningen kommer att förfoga över under budgetåret 2004. Utskottet finner detta oacceptabelt och förutsätter att regeringen hör-sammar utskottets upprepade ståndpunkt.

Oavsett hur resurserna inom anslaget *90:5 Regeringskansliet m.m.* är tänkta att disponeras under budgetåret 2004 skulle ett bifall av motion *2003/04:K422 (m)* få så omfattande konsekvenser jämfört med dagsläget att något sådant inte kan ifrågakomma. Utskottet menar därför att motionen bör avstyrkas.

Vad gäller förslaget om en översyn av hyreskostnaderna för svenska ambassader har utskottet tidigare behandlat liknande yrkanden. Utskottet anförde därvid bl.a. att utlandsmyndigheterna årligen tilldelas en budgetram med vilken de finansierar sina driftkostnader, bl.a. representation och lokalt förhyrda fastigheter. I vissa fall ägs fastigheterna av svenska staten via Statens fastighetsverk, och hyra betalas i Sverige av UD till det nämnda verket. Budgetramen fastställs genom den politiskt styrda verksamhetsplaneringen. Det åligger myndighetschefen att se till att den tilldelade budgetramen används på ett så rationellt och effektivt sätt som möjligt i syfte att nå de mål som fastställs för myndighetens verksamhet.

Utskottet konstaterade vidare att det för residens och bostäder finns ett antal förordningar och riktlinjer som reglerar utlandsmyndigheternas lokalförsörjning. Få områden inom utrikesförvaltningen har som fastighetsförvaltningen undergått en så kraftig kostnadsminskning till följd av de sparbeten som förekommit under 90-talet. Genom en rad olika åtgärder såsom uppsägning av dyra objekt och ombyggnation av residens för att inrymma bostäder även för annan personal har kostnadsminskningar åstadkommit.

Vid de löpande föredragningar om utrikesförvaltningen som utrikesutskottet erhållit har framgått att både departementets och utlandsmyndigheternas strävan är att lokalförsörjningen skall vara kostnadseffektiv. Det synes mot denna bakgrund obehövt att gå motionären till mötes.

Mot den anförda bakgrunden menar utskottet att motion *2003/04:K212 (m)* kan avstyrkas.

Utrikesutskottet konstaterar beträffande frågor om *kompetens vid utlandsmyndigheterna* att de aktuella motionerna tar upp frågor som rör Regeringskansliets organisation, instruktionsgivning till utlandsmyndigheterna, utbildning av utrikesförvaltningens personal m.m. Utskottet menar att det i samtliga fall rör sig om frågor där beslutskompetens finns hos regeringen eller hos regeringen underlydande myndigheter. Enligt utskottets mening är det mot denna bakgrund vare sig behövt eller lämpligt att riksdagen gör tillkännagivanden enligt motionärernas förslag. Enligt utskottets uppfattning bör motionerna 2003/04:K374 (s), 2003/04:K418 (fp) yrkande 22, 2003/04:L350 (c) yrkande 18, 2003/04:U203 (c) yrkande 2, 2003/04:U337 (s) yrkande 5, 2002/03:U287 (mp, s, fp, v, c) yrkande 4 och 2003/04:So568 (mp) yrkande 26 således avstyrkas.

I fråga om *utrikesrepresentationens organisation* konstaterar utrikesutskottet inledningsvis att UD, det instabila politiska läget i Irak till trots, har vidtagit konkreta förberedelser för att åter kunna öppna den svenska ambassaden i Bagdad. Det av motionärerna efterlysta arbetet med att återupprätta svensk representation i Irak har således redan inletts. Med vad som sålunda anförts menar utskottet att motion 2003/04:U301 (v) yrkande 6 bör avstyrkas.

Vad gäller yrkandet om att stationera ett svenskt konsulat i irakiska Kurdistan konstaterar utskottet att det under rådande osäkra omständigheter i landet förefaller alltför tidigt att bestämma hur närvaron i landet i övrigt skall se ut. Utskottet menar således att motion 2003/04:U257 (s) yrkande 5 bör avstyrkas.

Vad beträffar yrkande 2 i motion 2002/03:U268 (kd) och yrkandena 2, 4 och 5 i motion 2003/04:U341 (kd) om inrättande av en övergripande ministerfunktion för mänskliga rättigheter samt MR-attachéer och miljöattachéer vid svenska ambassader, konstaterar utskottet att samtliga svenska utlandsmyndigheter redan i dag bevakar såväl MR- som miljöfrågor och att rapporteringen härom är omfattande och mångfasetterad. Utskottet har i övrigt inga synpunkter på Regeringskansliets organisation av vare sig MR- eller miljöfrågornas hantering. Utskottet menar att riksdagen bör avhålla sig från att uttala sig om Regeringskansliets inre organisation.

Angående yrkande 6 i samma motion, rörande möjligheterna att integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen, konstaterar utskottet att regeringen i oktober 1999 lät tillkalla en utredare för att göra en översyn av den del av det statliga exportfrämjandet som sker genom Sveriges Exportråd m.m. I utredningens betänkande (SOU 2000:102), som presenterades i november 2000, föreslogs bl.a. att Exportrådets och UD:s verksamhetsplanering skulle samordnas bättre. Utskottet har inhämtat att utredningens förslag beaktas i utrikesförvaltningens löpande förnyelsearbete.

I övrigt kan utskottet konstatera att utrikesrepresentationen samarbetar med handelssekreterare eller annan organisation som stöds av Exportrådet för att gemensamt ge bästa service och förbättra förutsättningarna för svenskt näringsliv. I de länder där det inte finns handelskontor eller liknande organisation har beskickningarna huvudansvaret för den exportfrämjande verksam-

heten. I en del fall finansierar Exportrådet viss personal, vilken kompletterar beskickningens personalresurser. Dessa ingår i beskickningens totala personalresurser under ledning av ambassadören. Den handels- och exportfrämjande verksamheten är således redan nära integrerad med utrikesförvaltningen. Med vad som sålunda anförts menar utskottet att motion 2003/04:U341 (kd) yrkande 2, 4, 5 samt 6 bör avstyrkas.

Vad gäller yrkandet om att homo- och bisexuellas livssituation bör uppmärksammas genom en gemensam manifestation vid samtliga svenska beskickningar i världen en viss dag varje år, konstaterar utskottet att beslutskompetensen här finns hos regeringen eller hos regeringen underlydande myndigheter. Utskottet noterar också att manifestationer av detta slag – oavsett syftet – är främmande företeelser i utlandsmyndigheternas verksamhet. Enligt utskottets mening är det mot denna bakgrund inte vare sig behövt eller lämpligt att riksdagen gör ett tillkännagivande enligt motionärernas förslag. Enligt utskottets uppfattning bör motionerna 2002/03:U312 (s) yrkande 2 samt 2003/04:U347 (s) yrkande 2 avstyrkas.

Konstitutionsutskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.* skall uppgå till 5 460 532 000 kr budgetåret 2004. I enlighet härmed avstyrker utskottet motionerna 2003/04:K404 yrkande 3 (delvis) (kd), 2003/04:K412 (delvis) (c), 2003/04:K422 (m) och 2003/04:Fi240 yrkande 13 (delvis) (fp), i vilka det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp.

När det gäller frågan om hyreskostnaderna för svenska ambassader ställer sig utskottet bakom vad utrikesutskottet har anført. Motion 2003/04:K212 (m) avstyrks.

I motion 2003/04:K297 (mp) föreslås att Utbildningsdepartementet bör få ansvar för Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Vidare förespråkas i motion 2003/04:Ju479 yrkande 6 (fp) att ansvaret för erforderliga åtgärder mot hedersrelaterade brott mot kvinnor skall ligga hos justitieministern. Frågan skall också, enligt motionärernas uppfattning, behandlas av jämställdhetsministern inom ramen för arbetet med jämställdhet inom hela samhället. I motion 2003/04:So405 yrkande 2 (fp) föreslås att det inrättas ett samordningskansli inom Statsrådsberedningen för arbetet med att förebygga våld och övergrepp mot äldre personer och att garantera brottsoffrens rätt till hjälp och stöd. Detta är emellertid frågor som det inte ankommer på riksdagen att besluta om. Motionerna avstyrks.

När det gäller frågorna om kompetens vid utlandsmyndigheter ställer sig utskottet bakom vad utrikesutskottet har anført. Motionerna 2003/04:K374 (s), 2003/04:U203 yrkande 2 (c), 2003/04:L350 yrkande 18 (c), 2002/03:U287 yrkande 4 (mp, s, fp, v, c), motion 2003/04:So568 yrkande 26 (mp) samt motion 2003/04:U337 yrkande 5 (s) och 2003/04:K418 yrkande 22 (fp) avstyrks.

Även beträffande frågorna om utrikesrepresentationens organisation instämmer utskottet i vad utrikesutskottet har anfört. Motionerna 2003/04:U301 yrkande 6 (v), 2003/04:U257 yrkande 5 (s), 2003/04:U341 yrkande 2 (kd) 2002/03:U268 yrkandena 2 och 4–6 (kd), 2003/04:U347 yrkande 2 (s) och 2002/03:U312 yrkande 2 (s) avstyrks.

Slutligen instämmer utskottet i vad utrikesutskottet har anfört även när det gäller frågorna om utrikesförvaltningen och EU. Motionerna 2003/04:U341 yrkande 7 och 8 (kd) samt 2003/04:K311 (m) avstyrks.

Stöd till politiska partier

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 90:6 *Stöd till politiska partier* på 131 200 000 kr. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår två motioner (m) och (fp) där det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp. Jämför reservation 8 (m).

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 90:6 *Stöd till politiska partier* skall uppgå till 131 200 000 kr budgetåret 2004.

Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet, som är avsett för partier som är företrädda i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Nu gällande belopp fastställdes till sin nuvarande nivå år 1996.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 145 200 000 kr.

Motionerna

I motion 2003/04:KU423 av Gunnar Hökmark m.fl. (m) föreslås att partistödet minskas successivt. Motionärerna anser att stödet fr.o.m. år 2005 bör minskas med en fjärdedel av det nuvarande anslaget, vilket innebär en besparing med 36 300 000 kr år 2005 och därefter en årlig besparing på 72 600 000 kr för år 2006 och framåt. Detta bör ges regeringen till känna.

I motion 2003/04:Fi240 yrkande 13 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp) föreslås en minskning av anslaget med 30 000 000 kr. Motionärerna menar att partiernas beroende av staten bör minska och att en viss minskning av statsstödet till partierna därför bör kunna ske.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna 2003/04:K423 (m) och 2003/04:Fi240 yrkande 13 (delvis), i vilka det föreslås att anslaget skall uppgå till lägre belopp.

Expertgruppen för EU-frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2004 anvisar ett anslag 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* på 10 293 000 kr. Utskottet föreslår även att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004 i fråga om ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2005–2007. Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår en motion (fp) där det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* skall uppgå till 10 293 000 kr budgetåret 2004.

Verksamheten regleras i förordningen (2001:204) med instruktion för Expertgruppen för EU-frågor. Myndigheten har valt att arbeta under beteckningen Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps). Kansliet består av åtta personer, varav tre forskare och två utredare.

Expertgruppen skall bedriva och främja forskning, utvärdering, analys och studier i europapolitiska frågor inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik. Forskning har bedrivits både av den egna personalen och av externa forskare. Myndigheten har antagit en strategi 2004 som syftar till att behandla frågor som bedöms bli aktuella under EU:s kommande regeringskonferens och i förhandlingarna om EU:s nästa långtidsbudget. Denna verksamhet har främst inriktats på EU:s framtidsdebatt och den ekonomiska effektiviteten inom EU. Ett flertal rapporter har presenterats vid seminarier under våren 2003. Myndigheten har även inlett en kartläggning av pågående europapolitisk forskning inom områdena ekonomi och handel, statsvetenskap och juridik.

Regeringen föreslår i propositionen att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2004 i fråga om ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2005–2007. Regeringen motiverar förslaget med att det kan finnas behov av projekt som kan pågå under längre tid än ett år.

För budgetåret 2005 beräknas anslaget uppgå till 10 521 000 kr.

Motionen

I motion 2003/04:Fi240 *yrkande 13 (delvis) av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* föreslås en omedelbar nedläggning av myndigheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som delar regeringens bedömning, tillstyrker regeringens förslag att anslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* skall uppgå till 10 293 000 kr för budgetåret 2004 och avstyrker motion 2003/04:Fi240 yrkande 13 (delvis), i vilken det föreslås att anslaget skall uppgå till ett lägre belopp. Utskottet tillstyrker även att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2004 i fråga om ramanslaget 90:7 *Expertgruppen för EU-frågor* besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2005–2007.

Riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2002

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagsstyrelsens skrivelse över riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2002 läggs till handlingarna.

Redogörelsen

Av riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2002 (2002/03:RS2) framgår att riksmötet 2001/02 präglades av en betydande ärendehantering, vilket delvis kan förklaras av att det var ett valår. Det finns dock tecken som tyder på att det också sker en underliggande, långsiktig volymökning. Samtidigt tar sig ökningen nya former, vilket är ett resultat av arbetet med att genomföra Riksdagskommitténs förslag.

Kostnaden för riksdagsförvaltningens verksamhet, dvs. exklusive transfereringar, uppgick till 1 072 000 000 kr, vilket var en ökning med 10 % jämfört med år 2001. Verksamhetens intäkter ökade samtidigt med sex procent till 1 007 000 000 kr. Verksamhetsutfallet för 2002 stannade därmed på ett underskott med 64 000 000 kr. Hur kostnader och intäkter fördelar sig på olika verksamhetsgrenar framgår av följande tabell.

Tabell. Riksdagsförvaltningens kostnader och intäkter (mnkr)

Verksamhetsgren	Kostnader		Intäkter		Nettokostnad		Procent	
	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001
Beslutsprocessen	791,9	726,2	–	–	791,9	726,2	78,3 %	79,4 %
Service och förvaltning	193,1	148,8	39,4	38,2	153,7	110,6	15,2 %	12,1 %
Information till allmänheten	57,5	52,7	20,3	22,6	37,2	30,1	3,7 %	3,3 %
Internationell verksamhet	29,0	47,7	0,8	0,6	28,2	47,1	2,8 %	5,2 %
Transfereringar	274,2	270,2	–	–	274,2	270,2	–	–
Totalt	1 345,7	1 245,6	60,5	61,4	1 285,2	1 184,2	100 %	100 %

Av årsredovisningen framgår att arbetet med att utveckla mål- och resultatstyrningen fortsatte under året. Likaså fortsatte arbetet med att kartlägga enheternas och kansliernas prestationer. I årsredovisningen redovisas hur ledamöterna i en enkät har betygsatt riksdagsförvaltningens prestationer på flera olika områden.

Utskottets ställningstagande

Riksdagsförvaltningens redogörelse 2002/03:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2002 bör av riksdagen läggas till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Fördjupad målbeskrivning för politikområdet Demokrati (punkt 5)

av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1 om att regeringen bör fördjupa målformuleringen för politikområdet Demokrati och återkomma till riksdagen i frågan. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:K404 yrkande 1.

Ställningstagande

Kristdemokratin bygger på idén om alla människors lika värde och att deras värdighet inte får kränkas. Den moderna demokratin är den bästa styrelseformen eftersom den utgår från denna värdegrund. Denna värdegrund bör även prägla beteendet medborgare emellan. Den innebär att medborgarna måste visa tolerans gentemot varandra och respekt för de människor man inte är överens med. Värderingen ger skäl för empati och solidaritet, för ett engagemang och ansvar som sträcker sig utöver egenintresse, familjeband, kön, etnicitet, religion osv. På denna värdegrund byggs den mellanmänniska tillit, som i sin tur är en förutsättning för att konflikter skall kunna lösas på fredlig väg. Om inte denna värdegrund ständigt poängteras, prövas och vårdas riskerar den att undergrävas och förtvina. Frånvaron av denna värdegrund bereder plats för maktmissbruk, elitism och i förlängningen någon form av diktatur.

Demokrati som beslutsmetod garanterar i sig inte att människovärdet och mänskliga fri- och rättigheter respekteras. Med demokrati som statsform och politisk metod följer yttrandefrihet och alla medborgares lika inflytande, men med majoritetsbeslut kan också en minoritet förtryckas och fri- och rättigheter förtrampas. Därför behöver alla samhällen en gemensam värdegrund. Jag anser att de värden, rättigheter och skyldigheter, som inspirerats och förts vidare av den kristna traditionen, är oundgängliga som grund.

Den moraliska grunden för demokratin formas i de sociala sammanhang som utgör ett samhälle. Givetvis är hemmet och familjen, skolan, kyrkor, föreningar, organisationer och folkrörelser av största betydelse. En demokratisk stat är beroende av att det finns ett värdevitalt samhälle med levande och

medvetandegjorda moraluppfattningar hos enskilda och grupper samt att de moraluppfattningar som där finns ger grund och stöd för demokratin.

Det ideal som Kristdemokraterna framhåller är en demokrati där varje medborgare ges möjligheter till deltagande, inflytande och delaktighet, inte bara vid valtillfället utan kontinuerligt. För det krävs att arbetsformerna inom det representativa politiska systemet, den offentliga förvaltningen och partierna utvecklas så att det aktiva deltagandet uppmuntras och att verkligt inflytande kan uppnås. En fungerande demokrati förutsätter jämställdhet mellan kvinnor och män.

Det är också av största vikt att uppmuntra och förstärka medborgarnas eget demokratiska ansvarstagande. Denna känsla för det gemensamma samhället bör bygga på vissa medborgerliga karaktärsdrag. De dygder som jag vill lyfta fram som betydelsefulla för medborgarandan går tillbaka till den klassiska och den kristna kulturen i västerlandet. Det handlar om de klassiska fyra kardinaldygderna rättvisa, måttfullhet, mod och praktisk klokskap. Rättvisa rör relationer människor emellan. Var och en försvarar sina men respekterar också andras rättigheter. Måttfullhet innebär att förnuftet bör råda över alltför vidlyftiga önskningar. Mod betyder en moralisk styrka att våga möta faror och stå upp mot oförrätter. Det handlar om civilkurage och integritet, vilket innebär att uppriktigt både söka och stå för sanning och rätt, inte minst när det är inopportunt. Den kristna traditionen har förstärkt och kompletterat innehållet i de klassiska dygderna med dygden kärlek som berikar samhällsgemenskapen, inte minst med solidaritet och barmhärtighet.

Ett vitalt civilt samhälle är av största vikt för en levande demokrati och ett mänskligt samhälle. Därför måste stat och kommun främja det engagemang som finns i olika medborgarsammanslutningar: i föreningar och folkrörelser, i kyrkor och samfund, i lokala utvecklingsgrupper och i nya rörelser. Den tilltagande pluralismen i det svenska samhället bör medföra att stat och kommun ger olika grupper möjlighet till autonomi, genom självförvaltning, av verksamheter som är centrala för dem. Det offentliga måste bejaka den pluralism av fria och från staten oberoende medborgarsammanslutningar som finns i samhället.

Det är också viktigt att politiken inser sina begränsningar och koncentrerar sitt arbete på områden där dess värden och styrsystem är överlägsna marknadens, civilsamhällets och familjens. Det innebär bl.a. att säkerställa de långsiktiga spelreglerna för andra aktörer.

Skolan har ett stort ansvar för att förbereda de uppväxande medborgarna för ett deltagande i demokratin. För det krävs att elevernas kunskaper om demokratin utvecklas. Skolan måste vara en demokratisk miljö som tillåter olika åsikter och visar hur oenighet kan hanteras på ett konstruktivt sätt.

Ett starkt skydd för yttrande- och meddelarfriheten samt anonymitetsskyddet, liksom för mötes- och föreningsfriheten, är av stor vikt för en levande demokrati. Grundlagsskyddet av yttrandefriheten och den därmed sammanhängande tryckfriheten innebär att det allmänna inte får ingripa mot yttrandefriheten, annat än i de fall och den ordning som föreskrivs i grundlagen.

Offentlighetsprincipen, det vill säga tillgången till allmänna handlingar, är central för en öppen och vital demokrati. Sekretessmöjligheten skall nyttjas restriktivt.

Maktdelningen innebär krav bl.a. på en effektiv lagprövningsrätt och effektiva rättsinstanser inom området, t.ex. författningsdomstol.

I regeringens mål för politikområdet Demokrati heter det att ”folkstyrelsen skall värnas och fördjupas”.

Min bedömning är att målformuleringen visserligen täcker en del av det önskvärda i ett demokratimål, men är otillräckligt – med hänsyn till det ovan anförda – för att t.ex. peka på värdegrundens enorma betydelse just för demokratiutvecklingen. Regeringen bör få i uppdrag att fördjupa denna målformulering och återkomma till riksdagen i frågan.

2. Framtida presstödet (punkt 6)

av Gunnar Hökmark (m), Henrik S Järrel (m) och Nils Fredrik Aurelius (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2 om det framtida presstödet. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:K424 yrkandena 2 och 3 och 2003/04:K444 yrkande 19 samt avslår motionerna 2003/04:K382 yrkande 4 och 5, 2003/04:Kr327 yrkande 20, 2003/04:K251, 2003/04:K332 och 2003/04:K425.

Ställningstagande

Vi stöder det moderata motionsförslaget om avveckling av presstödet.

3. Framtida presstödet (punkt 6)

av Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3 om det framtida presstödet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr327 yrkande 20 samt avslår motionerna 2002/03:K424 yrkandena 2 och 3, 2003/04:K444 yrkande 19, 2003/04:K382 yrkande 4 och 5, 2003/04:K251, 2003/04:K332 och 2003/04:K425.

Ställningstagande

Vi stöder det folkpartistiska motionsförslaget om att avveckla presstödet.

4. Framtida presstödet (punkt 6)

av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4 om det framtida presstödet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:K382 yrkande 4 och 5 samt avslår motionerna 2002/03:K424 yrkandena 2 och 3, 2003/04:K444 yrkande 19, 2003/04:Kr327 yrkande 20, 2003/04:K251, 2003/04:K332 och 2003/04:K425.

Ställningstagande

Jag stöder de kristdemokratiska motionsförslagen om åtgärder för att stimulera strukturförändringar inom dagspressen och om nya regler beträffande tröskeeffekter för lågfrekventa tidningar.

5. Framtida presstödet (punkt 6)

av Mats Einarsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5 om det framtida presstödet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:K251 samt avslår motionerna 2002/03:K424 yrkandena 2 och 3, 2003/04:K444 yrkande 19, 2003/04:Kr327 yrkande 20, 2003/04:K382 yrkande 4 och 5, 2003/04:K332 och 2003/04:K425.

Ställningstagande

Jag stöder förslaget i Vänsterpartiets motion om att pressutredningen bör vara parlamentariskt tillsatt och att direktiven bör ta upp de problem som nämns i motionen.

6. Kompetens vid utlandsmyndigheterna (punkt 7)

av Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6 om att möjliggöra ingåendet av partnerskap på flera ambassader. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:K418 yrkande 22 samt avslår motionerna 2003/04:K374, 2003/04:U203 yrkande 2, 2002/03:U287 yrkande 4, 2003/04:U337 yrkande 5, 2003/04:L350 yrkande 18 och 2003/04:So568 yrkande 26.

Ställningstagande

Regeringen har under 2003 börjat vidta åtgärder för att det skall bli möjligt att ingå partnerskap på ambassader. Än så länge är det dock bara tre av det tjugotal ambassader som har vigselrätt som också förrättar partnerskap. Om ambassadens värdland lämnar sitt godkännande måste svenska ambassader erbjuda samma service vad gäller både partnerskap och borgerliga vigslar. Vi anser därför att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att möjliggöra ingåendet av partnerskap på fler ambassader.

7. Utrikesförvaltningen och EU (punkt 9)

av Ingvar Svensson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7 om utredning av möjligheterna för dels fysisk integrering av flera EU-medlemsländers ambassader, dels hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av EU-diplomatin. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:U341 yrkandena 7 och 8 samt avslår motion 2003/04:K311.

Ställningstagande

Inom EU växer ett ökat samarbete kring diplomatin fram. Framför allt är det kommissionens kapacitet och resurser som en diplomatisk aktör utanför Europa som diskuteras. Då EU-kommissionen förbättrar sin förmåga att göra viktiga analyser och landrapporter, samt ökar sin representativa roll, bör det finnas möjligheter för Sverige som EU-medlem att dra nytta av detta. Det handlar inte om att EU-kommissionen på något sätt skall ersätta det nationella behovet av bilaterala diplomatiska relationer, men däremot kan Sverige ännu mera dra nytta av rapporter som skrivs inom EU och utnyttja EU-kontor i de länder där Sverige i dag saknar representation. I framtiden kan det således bli tal om att ”slå ihop” ambassader mellan EU-medlemmar i stil med den fysiska integreringen av de nordiska ambassaderna i Berlin. Kristdemokraterna anser att regeringen redan i dag bör utreda möjligheterna för dels en fysisk integrering av flera EU-medlemsländers ambassader, dels hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av EU-diplomatin.

Mot bakgrund av detta anser jag att regeringen bör ges till känna vad som ovan anförts. Jag anser att motion 2003/04:U341 (kd) yrkande 7 och 8 bör tillstyrkas.

8. Partistödet (punkt 10)

av Gunnar Hökmark (m), Henrik S Järrel (m) och Nils Fredrik Aurelius (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8 om en minskning av partistödet. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:K423.

Ställningstagande

De politiska partierna har en stor och viktig uppgift att fylla i en demokrati. Avgörande för väljarnas förtroende för politiska partier är att partierna kan leva upp till väljarnas förväntningar och att de har hela sin lojalitet hos valmanskåren. Partierna bör vara oberoende av stöd från den offentliga sektorn. Partistödet står i strid med en sådan syn på partierna. I partistödet ligger även en inte oväsentlig konserverande effekt då det utgår endast till partier som har nått en viss andel av rösterna i riksdagsvalet.

Moderata samlingspartiet har under en följd av år krävt att partistödet skall minska, ett krav som vi håller fast vid. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår vi att partistödet minskas successivt. Från och med år 2005 minskas stödet med en fjärdedel av det nuvarande anslaget, vilket innebär en besparing med 36 300 000 kr år 2005. Därefter föreslår vi en ytterligare besparing på 36 300 000 kr för år 2006. Därefter förändras formerna för partistödet så att det ger bättre förutsättningar för folkligt engagemang och enskilda människors ansvarstagande.

Ett större folkligt deltagande i partiernas finansiering motverkar beroendet av staten och att staten genom sina bidrag bidrar till att upprätthålla etablerade partiers storlek och dominans. Det kan också leda till en vitalisering av de politiska partierna baserat på det stöd de har av medborgarna i samhället.

I dag är partistödet så utformat att socialdemokratin som parti får ett mer än dubbelt så stort stöd som varje annat politiskt parti. Tillsammans med övrig finansiering från ekonomiskt starka intresseorganisationer förstärker detta Socialdemokraternas ekonomiska och politiska dominans på ett sätt som ur demokratisk synvinkel är stötande.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 2)

av Gunnar Hökmark (m), Henrik S Järrel (m) och Nils Fredrik Aurelius (m).

Konstitutionsutskottet har under beredningen av detta betänkande arbetat under förutsättningen att en riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister den 19 november 2003 kommer att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2004 samt besluta om utgiftstak för åren 2005 och 2006.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Ett övergripande mål för den ekonomiska politiken bör vara att möjliggöra ökad tillväxt. Då måste utgiftskvoten sänkas. För detta krävs bl.a. en moderniserad arbetsmarknad, avregleringar, sänkta skatter och lägre offentliga utgifter. Antalet sjukskrivna och förtidspensionerade måste minskas genom att sjukvård och rehabilitering förbättras.

Våra förslag syftar också till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Vi vill satsa på en utbildning som ger alla större möjligheter till ett rikare liv. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Ännu fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma. Avsevärda resurser tillförs till exempel för att bryta den ökade sjukfrånvaron och de ökande förtidspensioneringarna.

Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. Om riksdagens majoritet den 19 november beslutar om ramar för de olika utgiftsområdena i enlig-

het med finansutskottets förslag och därmed väljer en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 1. Vi står emellertid fortsatt bakom de i motioner lagda förslagen.

2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 2)

av Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp).

Folkpartiet liberalernas budgetförslag för år 2004 syftar till att förändra de ekonomiska förutsättningarna så att en högre tillväxt uppnås. Det är nödvändigt att fler arbetar och att statsskulden minskar. Ett viktigt verktyg för att uppnå detta är sänkta skatter på arbete och företagande. Våra utgiftsökningar avser främst bistånd, rättssäkerhet, utbildning, vård och omsorg samt förbättringar för handikappade. Vi uppnår utrymme för detta bl.a. genom åtgärder mot ohälsan och en reformerad arbetsmarknadspolitik.

Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1 har emellertid avstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det inte meningsfullt att delta i fördelningen på anslag inom utgiftsområde 1. Vi står emellertid fortsatt bakom de i motioner lagda förslagen.

3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 2)

av Ingvar Svensson (kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den Socialdemokraterna och dess stödpartier föreslår.

Kristdemokraternas budgetalternativ tar sikte på att långsiktigt förbättra Sveriges tillväxtförutsättningar genom strukturella reformer för minskad ohälsa, förbättrad lönebildning och strategiska skattesänkningar på arbete och sparande. Därtill bör infrastrukturen och de långsiktiga förutsättningarna för ett ökat bostadsbyggande kraftigt förbättras. Därigenom skapas förutsättningar för att sysselsättningen skall kunna öka i en sådan utsträckning att välfärden tryggas för alla.

Det handlar bland annat om arbetsmarknaden, som måste göras mer flexibel och där de rekordhöga sjuktalen måste mötas med en kraftigt förbättrad rehabilitering, förebyggande åtgärder och en förbättrad arbetsmiljö. Det handlar om skatterna på arbete och företagande som måste sänkas och på sikt anpassas till omvärldens lägre skattetryck. Det handlar om det svenska konkurrenstrycket som måste förbättras. Vidare måste den offentliga sektorn förnyas för att bättre möta konsumenternas/brukarnas behov och bättre tillvarata personalens kompetens och idéer. Dessutom måste valfriheten inom familjepolitiken öka, rättsväsendet återupprättas, pensionärernas ekonomiska situation stärkas, och infrastrukturen förbättras. Kristdemokraternas ekonomiska politik sammanfattas i motion 2003/04:Fi241.

Målet med våra reformer på dessa områden är att skapa förutsättningar för en uthållig tillväxt på åtminstone tre procent per år över en konjunkturcykel, där sysselsättningen kan öka utan att inflationen tar fart, där den enskildes valfrihet, personliga ansvar och välfärd kan öka utan politisk detaljstyrning, där den offentliga sektorn kan vitaliseras och möta ökande behov utan att jagas av krympande skattebaser, och där statens finanser blir mindre konjunkturkänsliga. Den "utveckling" som pågår under socialdemokratiskt styre är den omvända: sysselsättningen minskar, tillväxten väntas bli lägre än i omvärlden, statsskulden ökar, detaljstyrningen ökar och i stora delar av kommundsektorn erbjuds sämre vård och omsorg till högre skatt.

Finansutskottets majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har nu genom förslag till ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster ställt sig bakom en annan inriktning av politiken i det första rambeslutet om statsbudgeten. När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 står vi emellertid fortsatt bakom de i motioner lagda förslagen.

4. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 (punkt 2)

av Kerstin Lundgren (c).

Konstitutionsutskottet har under beredningen av detta betänkande arbetat under förutsättningen att en riksdagsmajoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister den 19 november 2003 kommer att fastställa ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och en beräkning av statens inkomster avseende 2004 samt besluta om utgiftstak för åren 2005 och 2006.

Centerpartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra. Om riksdagens majoritet den 19 november beslutar om ramar för de olika utgiftsområdena i enlighet med finansutskottets förslag och därmed väljer en annan inriktning av politiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområde 1. Vi står emellertid fortsatt bakom de i motioner lagda förslagen.

5. Ministeransvaret i fråga om hedersrelaterade brott mot kvinnor (punkt 2)

av Helena Bargholtz (fp) och Tobias Krantz (fp).

Den rådande synen på hedersrelaterade brott mot kvinnor som ett integrationsproblem, där integrationsministern har ansvaret för att åtgärder vidtas, är ett mycket märkligt sätt att behandla problemet. Brottsbalken och rättspraxis är tydliga – ingen skillnad skall göras gällande denna typ av våld. I kommittémotion 2003/04:Ju479 föreslår Folkpartiet liberalerna därför att även myn-

dighetsansvaret skall vara tydligt, dvs. ansvaret för erforderliga åtgärder skall ligga hos justitieministern. Denna fråga skall också behandlas av jämställdhetsministern inom ramen för arbetet med jämställdhet inom hela samhället. Vi är dock medvetna om att detta är en fråga som riksdagen inte råder över. Men med den tydliga ansvarsfördelning som vi förespråkar skulle frågan om hedersrelaterade brott mot kvinnor få den tyngd den förtjänar i regeringen och regeringsarbetet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

2003/04:1 Budgetpropositionen

Utgiftsområde 1 – yrk. 1. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2004, för ramanslaget 90:7 Expertgruppen för EU-frågor, besluta om åtaganden för forskningsverksamhet som innebär utgifter på högst 2 500 000 kr under 2005–2007 (avsnitt 7.4.4).

Utgiftsområde 1 – yrk. 2. Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2004 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, såvitt avser anslag som står till regeringens disposition enligt följande uppställning (se propositionen).

Utgiftsområde 1 – yrk. 3. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (avsnitt 7.3.5).

Utgiftsområde 1 – yrk. 4. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för riksdagsförvaltningen för perioden 2004–2006 (avsnitt 7.3.6).

Utgiftsområde 1 – yrk. 5. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2004 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar som används i riksdagens verksamhet intill ett belopp av 150 000 000 kronor.

Utgiftsområde 1 – yrk. 6. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen bemyndigar riksdagsförvaltningen att för 2004 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar intill ett belopp av 300 000 000 kronor.

Utgiftsområde 1 – yrk. 7. Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen för budgetåret 2004 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, såvitt avser anslag som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter, enligt följande uppställning (se propositionen).

Redogörelse

2002/03:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2002.

Motioner från allmänna motionstiden 2002

2002/03:U268 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en ministerfunktion för mänskliga rättigheter i utrikespolitiken.

2002/03:U287 av Ulf Holm m.fl. (mp, s, fp, v, c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ambassadrapporteringen och vikten av att ge anställda inom utrikesförvaltningen utbildning i HBT-kompetens.

2002/03:U312 av Börje Vestlund (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs angående en solidarisk manifestation för homo- och bisexuella i världen på svenska beskickningar runt om i världen.

Motioner från allmänna motionstiden 2003

2003/04:K212 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hyrorna vid våra svenska ambassader.

2003/04:K251 av Mats Einarsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om direktiven till den pressutredning som omnämns i budgetpropositionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den pressutredning som regeringen ämnar tillsätta bör vara parlamentariskt sammansatt.

2003/04:K277 av Göran Norlander och Agneta Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om radiotidningar.

2003/04:K297 av Åsa Domeij och Mikaela Valtersson (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om SLU:s departementstillhörighet.

2003/04:K302 av Mats Odell m.fl. (kd, m, c):

Riksdagen beslutar att 10 000 000 kr utöver vad regeringen föreslagit eller således 30 000 000 kr av anslag 46:1 Allmänna val och demokrati under

utgiftsområde 1 skall användas för riksdagspartiernas information inför Europaparlamentsvalet.

2003/04:K311 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i det europeiska samarbetet skall arbeta för att EU-ländernas ambassader i andra EU-länder avskaffas.

2003/04:K332 av Kurt Kvarnström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om lördagsutdelning av tidningar.

2003/04:K374 av Anders Bengtsson och Hillevi Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att UD bör ta fram en modell för riktlinjer till svenska ambassader i utlandet om hur man skall arbeta i förebyggande syfte mot trafficking.

2003/04:K382 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stimulera strukturförändringar inom dagspressen.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om regler beträffande tröskeleffekt för lågfrekventa tidningar med riksspridning enligt vad i motionen anförs.

2003/04:K404 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fördjupad målbeskrivning för politikområdet demokrati.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett exemplarstöd på 2 kr för postdistribuerade tidningar.
3. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag för budgetåret 2004 anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning (se motionen):

2003/04:K412 av Kerstin Lundgren m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning (se motionen):

2003/04:K418 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeringens arbete för att möjliggöra partnerskapsregistrering på flera ambassader.

2003/04:K420 av Gunnar Hökmark m.fl. (m):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 1, anslag 46:1 Allmänna val för budgetåret 2004 225 000 000 kr i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04:K421 av Gunnar Hökmark m.fl. (m):

Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, Rikets styrelse, anslag 90:3 Riksdagens förvaltning för budgetåret 2004 530 642 000 kr.

2003/04:K422 av Gunnar Hökmark m.fl. (m):

Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, anslag 90:6 Regeringskansliet för budgetåret 2004 4 920 532 000 kr.

2003/04:K423 av Gunnar Hökmark m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en minskning av partistödet.

2003/04:K424 av Gunnar Hökmark m.fl. (m):

1. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, anslag 27:2 Presstödet för budgetåret 2004 209 029 000 kr.
2. Riksdagen beslutar att presstödet avvecklas helt fr.o.m. budgetåret 2005 i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen beslutar att Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden avvecklas fr.o.m. budgetåret 2005 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, anslag 27:4 Radio- och TV-verket för budgetåret 2004 10 585 000 kr.
5. Riksdagen anvisar i enlighet med vad som anförs i motionen till utgiftsområde 1, anslag 27:5 Granskningsnämnden för radio och TV för budgetåret 2004 7 568 000 kr.

2003/04:K425 av Marie Granlund och Bo Bernhardsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över presstödsreglerna.

2003/04:K444 av Gunnar Hökmark m.fl. (m):

19. Riksdagen beslutar att avskaffa presstödet i enlighet med vad som anförs i motionen.

2003/04:Fi240 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

13. Riksdagen anvisar för 2004 anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställningen i tabell 12.

2003/04:Ju479 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det övergripande myndighetsansvaret gällande hedersrelaterade brott mot kvinnor.

2003/04:L350 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder för att höja utrikesförvaltningens HBT-kompetens.

2003/04:U203 av Maud Olofsson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av en samverkansgrupp i konflikthantering stationerad vid UD.

2003/04:U257 av Joe Frans och Maria Hassan (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett svenskt konsulat i irakiska Kurdistan.

2003/04:U301 av Lars Ohly m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige som ett första steg i knytandet av förbindelser med ett icke-ockuperat Irak, med en statsapparat och regering som är politiskt självständig och har egen kontroll över sitt territorium, upprättar ett representationskontor som också har vissa konsulära uppgifter.

2003/04:U337 av Anders Bengtsson m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utbildning i HBT-kompetens för utrikesförvaltningen.

2003/04:U341 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en svensk ministerfunktion vars ansvar skall vara att internationellt främja mänskliga rättigheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förutsättningarna för att utse MR-attachéer vid de svenska utrikesrepresentationer där bevakning av MR-frågor är av speciell betydelse för människors säkerhet bör utredas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förutsättningarna för att utse miljöattachéer vid de utrikesrepresentationer där miljöfrågorna speciellt måste fokuseras bör utredas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda hur svenska handelsfrämjande organisationer bättre kan integreras med svenska ambassader i utlandet.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda om det kan upprättas fler samlokaliserade ambassader med gemensamma servicefunktioner mellan Sverige och övriga medlemsländer inom EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning av hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av den växande EU-diplomatin med underlag för politiska beslut.

2003/04:U347 av Börje Vestlund m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att svenska beskickningar skall lyfta frågan om homosexuella-bisexuellas livssituation genom en solidarisk manifestation.

2003/04:So405 av Cecilia Wikström (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett samordningskansli inom Statsrådsberedningen.

2003/04:So568 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla tjänstemän på Utrikesdepartementet bör få utbildning i HBT-kunskap för att få större kompetens och därmed kunna driva HBT-frågor internationellt.

2003/04:Kr327 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om minskat presstödet.

BILAGA 2

Riksdagsstyrelsens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall täcka kostnaden för en politisk sekreterare per två ledamöter. För en politisk sekreterare utbetalas 35 600 kronor per månad.

Föreslagen lydelse

Stödet är avsett att bekosta handläggarghjälp åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det skall täcka kostnaden för en politisk sekreterare per två ledamöter. För en politisk sekreterare utbetalas 36 700 kronor per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

BILAGA 3

Utrikesutskottets yttrande 2003/04:UU1y

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har vid sammanträde den 16 oktober 2003 beslutat att bereda utrikesutskottet tillfälle att senast den 28 oktober kl. 18.00 yttra sig över budgetpropositionen 2002/03:1 utgiftsområde 1 Rikets styrelse jämte eventuella motioner.

Utrikesutskottet väljer att i det följande lämna synpunkter på anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 samt på motionerna 2003/04:K311 (m), 2003/04:K374 (s), 2003/04:K212 (m) samt 2003/04:K422 (m) allt i de delar som rör utrikesförvaltningen. Därutöver överlämnar utrikesutskottet, under förutsättning av konstitutionsutskottets medgivande, med detta yttrande motionerna 2003/04:K418 (fp) yrkande 22, 2003/04:L350 (c) yrkande 18, 2002/03:U268 (kd) yrkande 2, 2002/03:U287 (mp, s, fp, v, c) yrkande 4, 2002/03:U312 (s) yrkande 2, 2003/04:U203 (c) yrkande 2, 2003/04:U257 (s) yrkande 5, 2003/04:U301 (v) yrkande 6, 2003/04:U337 (s) yrkande 5, 2003/04:U341 (kd) yrkandena 2, 4, 5, 6–8, 2003/04:U347 (s) yrkande 2 samt 2003/04:So568 (mp) yrkande 26.

Propositionen

Regeringen konstaterar att antalet utlandsmyndigheter (som uppgår till 102) har ökat med två konsulat (generalkonsulat i Kanton, Kina, och Kaliningrad, Ryssland), en ambassad i Bratislava, Slovakien, samt en utsänd tjänsteman i Minsk, Vitryssland. Konkreta förberedelser görs också, det rådande osäkra läget till trots, att åter öppna ambassaden i Bagdad, Irak.

Arbetet med införandet av en ny IT-plattform för utlandsmyndigheterna fortgår. Utlandsmyndigheternas webbplatser byggs vidare ut och kvalitetssäkras. Uppbyggnaden av de webbaserade informationskällorna inom utrikesförvaltningen bidrar till att befästa Sveriges ställning som en nation med hög kompetens på IT-området.

Regeringen föreslår i propositionen att anslaget 90:5 för budgetåret 2004 skall uppgå till 5 460 532 000 kr.

Utskottet

Anslagsrelaterade frågor

Motionerna

Moderata samlingspartiet yrkar i kommittémotion 2003/04:K422 (m) att utgiftsområde 1, anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. för budgetåret 2004 skall uppgå till 4 920 532 000kr. Det skulle medföra en minskning med 540 000 000 kr i förhållande till regeringens förslag.

Samtidigt förordar motionärerna vissa omfördelningar inom anslaget. De menar bl.a. att Utrikesdepartementet bör tillföras 65 000 000 kr. I detta skulle ingå en ökning av de medel som ställs till ambassadernas förfogande för främjande av svenskt näringsliv utomlands samt för att beakta situationen för utlandsmyndigheternas visumhantering. Vidare menar motionärerna att ett kraftfullt och framgångsrikt agerande inom ramen för EU fordrar en gedigen kompetens inom utrikesförvaltningen samt svensk diplomatisk närvaro i hela Europa och Medelhavsområdet. Den snabba globaliseringen fordrar också svensk diplomatisk närvaro i de utomeuropeiska industriländerna, menar motionärerna. I motionen framhålls även att framväxten av dynamiska ekonomier i Asien, Latinamerika och förhoppningsvis i södra Afrika ställer större krav på kontaktytor och kompetens.

Motionären bakom den enskilda motionen 2003/04:K212 (m) menar att hyreskostnaderna för svenska ambassader bör ses över.

Överväganden

Utskottet vill inledningsvis erinra om att riksdagen på grundval av förslag i den ekonomiska vårpropositionen år 2001 godkände att anslaget för utrikesförvaltningen flyttades från utgiftsområde 5 till utgiftsområde 1. Den nya ordningen innebär att det inte längre redovisas ett särskilt anslag för utrikesförvaltningen, utan de medel som är avsedda härför ingår i det anslag som numera heter 90:5 Regeringskansliet m.m.

Utrikesutskottet framhöll i föregående års yttrande till konstitutionsutskottet (2002/03:UU1y) att den nya ordningen försvårar för utrikesutskottet att göra en adekvat bedömning av resurstilldelningen till utrikesförvaltningen. Utskottet påpekade vidare att det bl.a. var oklart hur stor del av anslaget till Regeringskansliets verksamhet som avsåg utrikesförvaltningen. Med anledning av detta uttalade utskottet bl.a. följande:

En förutsättning för riksdagens budgetarbete i här aktuell del är att det framgent tydligt framgår vilka resurser inom anslaget [Regeringskansliet m.m.] som avsätts för utrikesförvaltningen och vilket utfallet blir. Utskottet förutsätter att så blir fallet.

Utskottet kan emellertid konstatera att så inte har skett i årets budgetproposition. Det är följaktligen inte möjligt att göra en adekvat bedömning av de

resurser som utrikesförvaltningen kommer att förfoga över under budgetåret 2004. Utskottet finner detta oacceptabelt och förutsätter att regeringen hör-sammar utskottets upprepade ståndpunkt.

Oavsett hur resurserna inom anslaget 90:5 Regeringskansliet m.m. är tänkta att disponeras under budgetåret 2004 skulle ett bifall till motion 2003/04:K422 (m) få så omfattande konsekvenser jämfört med dagsläget att något sådant inte kan ifrågakomma. Utskottet menar därför att motionen bör avstyrkas.

Vad gäller förslaget om en översyn av hyreskostnaderna för svenska ambassader har utskottet tidigare behandlat liknande yrkanden. Utskottet anförde därvid bl.a. att utlandsmyndigheterna årligen tilldelas en budgetram med vilken de finansierar sina driftskostnader, bl.a. representation och lokalt förhyrda fastigheter. I vissa fall ägs fastigheterna av svenska staten via Statens fastighetsverk, och hyra betalas i Sverige av Utrikesdepartementet till det nämnda verket. Budgetramen fastställs genom den politiskt styrda verksamhetsplaneringen. Det åligger myndighetschefen att se till att den tilldelade budgetramen används på ett så rationellt och effektivt sätt som möjligt i syfte att nå de mål som fastställs för myndighetens verksamhet.

Utskottet konstaterade vidare att det för residens och bostäder finns ett antal förordningar och riktlinjer som reglerar utlandsmyndigheternas lokalförsörjning. Få områden inom utrikesförvaltningen har som fastighetsförvaltningen undergått en så kraftig kostnadsminskning till följd av de sparåtgärder som förekommit under 90-talet. Genom en rad olika åtgärder såsom uppsägning av dyra objekt och ombyggnation av residens för att inrymma bostäder även för annan personal har kostnadsminskningar åstadkommit.

Vid de löpande föredragningar om utrikesförvaltningen som utrikesutskottet erhållit har framgått att både departementets och utlandsmyndigheternas strävan är att lokalförsörjningen skall vara kostnadseffektiv. Det synes mot denna bakgrund obehövt att gå motionären till mötes.

Med vad som ovan anförts menar utskottet att motion 2003/04:K212 (m) kan avstyrkas.

Kompetens vid Utrikesdepartementet

Motionerna

Motionärerna bakom kommittémotion 2003/04:U203 (c) menar i *yrkande 2* att en samverkansgrupp i konflikthantering bör inrättas och stationeras på UD. Det finns, enligt motionärerna, ett generellt behov av ökad samordning, samverkan och samarbete mellan såväl olika aktörer som mellan olika typer av verksamheter, både nationellt och internationellt, inom området för konflikthantering. Ofta är detta samarbete inte formellt fastställt utan beroende av personliga kontakter. För att undvika detta borde en samverkansgrupp med ansvar för bl.a. samordning av resurser, projekt och kompetensfördelning finnas i Sverige.

Motionärerna bakom den enskilda motionen 2003/04:K374 (s) anför att UD bör ta fram en modell för riktlinjer till svenska ambassader i utlandet om hur man skall arbeta i förebyggande syfte mot trafficking.

Motionärerna bakom kommittémotion 2003/04:L350 (c) menar i *yrkande 18* att UD:s ambassadrapporter, som bl.a. ligger till grund för Migrationsverkets prövning av asylsökningar, har kvalitetsbrister med avseende på beskrivningen av HBT-personers ställning i vissa länder. Konsekvensen kan, enligt motionärerna, bl.a. bli att asylsökande avvisas till länder där deras liv är i fara, liksom att de utrikespolitiska övervägandena blir felaktiga. Åtgärder bör således vidtas för att höja utrikesförvaltningens HBT-kompetens.

Också motionärerna bakom flerpartimotionen 2002/03:U287 (mp, s, fp, v, c) (*yrkande 4*), partimotionen 2003/04:So568 (mp) (*yrkande 26*) samt den enskilda motionen 2003/04:U337 (s), (*yrkande 5*), menar att Utrikesdepartementets personal bör utbildas i HBT-frågor.

Motionärerna bakom partimotion 2003/04:K418 (fp) menar i *yrkande 22* att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att göra det möjligt att ingå partnerskap på fler än de tre ambassader som förrättar partnerskap.

Överväganden

Motionärerna bakom här aktuella motioner tar upp frågor som rör Regeringskansliets organisation, instruktionsgivning till utlandsmyndigheterna, utbildning av utrikesförvaltningens personal m.m. Det rör sig i samtliga fall om frågor där beslutskompetens finns hos regeringen eller hos regeringen underlydande myndigheter. Enligt utskottets mening är det mot denna bakgrund inte vare sig behövligt eller lämpligt att riksdagen gör tillkännagivanden enligt motionärernas förslag. Enligt utskottets uppfattning bör motionerna 2003/04:K374 (s), 2003/04:K418 (fp) *yrkande 22*, 2003/04:L350 (c) *yrkande 18*, 2002/03:U287 (mp, s, fp, v, c) *yrkande 4*, 2003/04:U203 (c) *yrkande 2*, 2003/04:U337 (s) *yrkande 5* och 2003/04:So568 (mp) *yrkande 26* således avstyrkas.

Utrikesförvaltningens organisation

Motionerna

Motionärerna bakom kommittémotion 2003/04:U301 (v) menar i *yrkande 6* att Sverige, som ett första steg i knytandet av förbindelser med ett icke-ockuperat Irak, med en statsapparat och regering som är politiskt självständig och har egen kontroll över sitt territorium, bör upprätta ett representationskontor som också har vissa konsulära uppgifter.

Motionärerna bakom den enskilda motionen 2003/04:U257 (s) hävdar att det kurdiska området i Irak alltsedan 1991 har utvecklats till en någorlunda självständig kurdisk stat med eget parlament och administration. I motionens *yrkande 5* menar motionärerna, i enlighet härmed, att Sverige bör stationera ett svenskt konsulat i irakiska Kurdistan.

Motionärerna bakom kommittémotion 2002/03 U268 (kd) *yrkande 2* och 2003/04:U341 (kd) *yrkande 2* menar att en övergripande ministerfunktion för mänskliga rättigheter bör inrättas. Detta skulle, enligt motionärerna, möjliggöra en sammanhållen utrikespolitik som gynnar respekten för mänskliga rättigheter i alla olika politikområden som har en internationell dimension.

Motionärerna bakom kommittémotion 2003/04:U341 (kd) menar i *yrkande 4* att Sverige bör utse MR-attachéer som utplaceras på viktiga och strategiskt valda ambassader, dvs. där det anses viktigt att följa utvecklingen kring de mänskliga rättigheterna. Detta skulle, enligt motionärerna, främja bevakningen i specifika regioner, samt underlätta samarbetet med svenska internationella företag och svenska frivilligorganisationer på plats, liksom samarbetet och koordineringen med internationella organ och organisationer.

I *yrkande 5* i samma motion anför motionärerna att också miljöattachéer bör inrättas vid lämpliga ambassader, i regioner där miljöförstörelsen är extremt påtaglig eller där stora internationella insatser görs för miljösäkerhet.

I *yrkande 6* i samma motion anför motionärerna att det ibland, i arbetet med att främja svenska handels- och exportintressen, sker ett dubbelarbete mellan Sveriges ambassader och olika handelskammare och exportråd. I syfte att ytterligare främja en samordnad utrikespolitik bör regeringen, framhåller motionärerna, se över möjligheten att integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen.

Motionärerna bakom den enskilda motionen 2002/03:U312 (s) *yrkande 2* samt den enskilda motionen 2003/04:U347 (s) *yrkande 2* anser att homo- och bisexuellas livssituation bör uppmärksammas genom en gemensam manifestation vid samtliga svenska beskickningar i världen en viss dag varje år.

Överväganden

Utskottet konstaterar att Utrikesdepartementet, det instabila politiska läget i Irak till trots, har vidtagit konkreta förberedelser för att åter kunna öppna den

svenska ambassaden i Bagdad. Det av motionärerna efterlysta arbetet med att återupprätta svensk representation i Irak har således redan inletts.

Med vad som ovan anförts menar utskottet att motion 2003/04:U301 (v) yrkande 6 bör avstyrkas.

Vad gäller yrkandet om att stationera ett svenskt konsulat i irakiska Kurdistan konstaterar utskottet att det under rådande osäkra omständigheter i landet förefaller alltför tidigt att bestämma hur närvaron i landet i övrigt skall se ut.

Utskottet menar således att motion 2003/04:U257 (s) yrkande 5 bör avstyrkas.

Vad beträffar yrkande 2 i motion 2002/03:U268 (kd) samt yrkandena 2, 4 och 5 i motion 2003/04:U341 (kd) om inrättande av en övergripande ministerfunktion för mänskliga rättigheter samt MR-attachéer och miljöattachéer vid svenska ambassader, kan utskottet konstatera att samtliga svenska utlandsmyndigheter redan i dag bevakar såväl MR- som miljöfrågor och att rapporteringen härom är omfattande och mångfasetterad. Utskottet har i övrigt inga synpunkter på Regeringskansliets organisation av vare sig MR- eller miljöfrågornas hantering. Utskottet menar att riksdagen bör avhålla sig från att uttala sig om Regeringskansliets inre organisation.

Angående yrkande 6 i samma motion, rörande möjligheterna att integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen, kan utskottet konstatera att regeringen i oktober 1999 lät tillkalla en utredare att göra en översyn av den del av det statliga exportfrämjandet som sker genom Sveriges exportråd m.m. I utredningens betänkande (SOU 2000:102), som presenterades i november 2000, föreslogs bl.a. att Exportrådets och UD:s verksamhetsplanering skulle samordnas bättre. Utskottet har inhämtat att utredningens förslag beaktas i utrikesförvaltningens löpande förnyelsearbete.

I övrigt kan utskottet konstatera att utrikesrepresentationen samarbetar med handelssekreterare eller annan organisation som stöds av Exportrådet för att gemensamt ge bästa service och förbättra förutsättningarna för svenskt näringsliv. I de länder där det inte finns handelskontor eller liknande organisation har beskickningarna huvudansvaret för den exportfrämjande verksamheten. I en del fall finansierar Exportrådet viss personal, vilken kompletterar beskickningens personalresurser. Dessa ingår i beskickningens totala personalresurser under ledning av ambassadören. Den handels- och exportfrämjande verksamheten är således redan nära integrerad med utrikesförvaltningen.

Med vad som ovan anförts menar utskottet att motion 2003/04:U341 (kd) yrkandena 2 och 4–6 bör avstyrkas.

Vad gäller yrkandena om att homo- och bisexuellas livssituation bör uppmärksammas genom en gemensam manifestation vid samtliga svenska beskickningar i världen en viss dag varje år, kan utskottet konstatera att beslutskompetensen här finns hos regeringen eller hos regeringen underlydande myndigheter. Utskottet noterar också att manifestationer av detta slag – oavsett vilket syftet är – är främmande företeelser i utlandsmyndigheternas verk-

samhet. Enligt utskottets mening är det mot denna bakgrund inte vare sig behövt eller lämpligt att riksdagen gör ett tillkännagivande enligt motionärernas förslag. Enligt utskottets uppfattning bör motionerna 2002/03:U312 (s) yrkande 2 samt 2003/04:U347 (s) yrkande 2 avstyrkas.

Utrikesförvaltningen och EU

Motionärerna bakom motion 2003/04:U341 (kd) yrkandena 7 och 8 anför att regeringen bör utreda om det kan upprättas fler samlokaliserade ambassader med gemensamma servicefunktioner mellan Sverige och övriga medlemsländer inom EU, samt hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av den växande EU-diplomatin med underlag för politiska beslut. Det handlar dock inte, enligt motionärerna, om att EU-kommissionen skall ersätta det nationella behovet av bilaterala diplomatiska relationer. Sverige kan emellertid, hävdar motionärerna, i högre grad än vad som är fallet dra nytta av rapporter som skrivs inom EU och utnyttja EU-kontor i de länder Sverige i dag saknar representation. Regeringen bör också utreda möjligheterna för dels en fysisk integrering av flera EU-medlemsländers ambassader, dels hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av EU-diplomatin.

I den enskilda motionen 2003/04:K311 (m) menar motionären att Sverige bör ta initiativ inom ramen för det europeiska samarbetet och verka för att samtliga EU-länder avskaffar systemet med att ha ambassader i varandras länder.

Överväganden

Utskottet kan inledningsvis konstatera att EU-medlemskapet har inneburit ett ökat samarbete mellan medlemsländernas ambassader i stationeringsländerna. Det innebär regelbundna möten och utbyte av information, i vissa fall även konkret samarbete vad gäller rapportering. Detta är ett samarbete som den svenska utrikesförvaltningen har stor nytta av, i synnerhet i stater där den svenska utlandsmyndigheten har få utsända. Ökat samarbete kan också underlättas genom samlokalisering och, enligt vad utskottet har erfarit är det en fråga som återkommande diskuteras inom ramen för EU-samarbetet. Motsvarande diskussioner förs även mellan de nordiska länderna. Eftersom dessa frågor är föremål för fortlöpande samråd ser utskottet inget behov att tillsätta en utredning i frågan.

Vad gäller yrkandet att Sverige bör ta initiativ till, och verka för att samtliga EU-länder avskaffar systemet med att ha ambassader i varandras länder, vill utskottet framhålla att största delen av en ambassads verksamhet, vid sidan av frågor som rör EU, är av bilateral natur. Det gäller exempelvis främjande av svensk export och kultur, turistinformation, service och programläggning åt större svenska delegationer från såväl offentlig som privat sektor. Det finns enligt utskottets mening behov att även dessa funktioner upprätthålls vid Sveriges ambassader i andra EU-medlemsstater. Utskottet menar således att förslaget i motionen bör avvisas.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna 2003/04:K311 (m) och 2003/04:U341 (kd) yrkandena 7 och 8 bör avstyrkas.

Stockholm den 28 oktober 2003

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Göran Lennmarker (m), Berndt Ekholm (s), Carina Hägg (s), Holger Gustafsson (kd), Lars Ohly (v), Göran Lindblad (m), Anders Sundström (s), Cecilia Wigström (fp), Kenneth G Forslund (s), Ewa Björling (m), Veronica Palm (s), Lotta N Hedström (mp), Staffan Danielsson (c) och Ingrid Olsson (s).

Avvikande meningar

Anslagsrelaterade frågor

Göran Lennmarker, Göran Lindblad och Ewa Björling, (alla m) anför:

Ett kraftfullt och framgångsrikt agerande inom ramen för EU fordrar en gedigen kompetens inom utrikesförvaltningen samt svensk diplomatisk närvaro i princip i hela Europa och Medelhavsområdet. Den snabba globaliseringen fordrar också ökad svensk diplomatisk närvaro i de utomeuropeiska industriländerna. Framväxten av dynamiska ekonomier i Asien, Latinamerika och förhoppningsvis i södra Afrika ställer även större krav på kontaktytor och kompetens. Utskottet anser därför att utrikesförvaltningen bör tillföras en resursförstärkning uppgående till 65 000 000 kr. I detta ingår även en ökning av de medel som ställs till ambassadernas förfogande för främjande av svenskt näringsliv utomlands samt för att beakta situationen för utlandsmyndigheternas visumhantering.

Mot bakgrund av detta anser vi att regeringen bör ges till känna vad som ovan anförts. Vi anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2003/04:K422 (m).

Kompetens vid Utrikesdepartementet

Cecilia Wigström (fp) anför:

Regeringen har under 2003 börjat vidta åtgärder för att det skall bli möjligt att ingå partnerskap på ambassader. Än så länge är det dock bara tre av det tjugotal ambassader som har vigselrätt som också förrättar partnerskap. Om ambassadens värdland lämnar sitt godkännande måste svenska ambassader erbjuda samma service vad gäller både partnerskap och borgerliga vigslar. Utskottet anser därför att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att möjliggöra ingåendet av partnerskap på fler ambassader.

Mot bakgrund av detta anser vi att regeringen bör ges till känna vad som ovan anförts. Vi anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2003/04:K418 (fp).

Utrikesförvaltningens organisation

Holger Gustafsson (kd) anför:

Sverige bör föra en tydligare utrikespolitik för mänskliga rättigheter. Inom FN har såväl FN:s generalsekreterare som UNDP fastslagit målet ”alla mänskliga rättigheter för alla människor”. Det innebär t.ex. att sociala och ekonomiska rättigheter är lika viktiga som civila och politiska rättigheter.

Sverige bör aktivt arbeta för detta långsiktiga mål. Metoderna och verkningssmedlen kan dock variera utifrån praktisk lämplighet och möjlighet. Positiva verkningssmedel och samförstånd bör prioriteras före negativa sanktioner.

För att främja en sammanhållen utrikespolitik som gynnar respekten för mänskliga rättigheter i alla olika politikområden som har en internationell dimension bör det finnas en övergripande ministerfunktion för mänskliga rättigheter. Den skall ta fram strategier och handlingsplaner samt följa upp hur främjandet av mänskliga rättigheter sker inom de olika politikområdena.

Mot bakgrund av detta anser vi att regeringen bör ges till känna vad som ovan anförts. Vi anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2002/03:U268 (*kd*) yrkande 2 samt 2003/04:U341 (*kd*) yrkande 2.

Det är av yttersta vikt att främjandet av mänskliga rättigheter genomsyrar hela den utrikespolitiska verksamheten. Därför räcker det inte med att skriva vackra ord i handlingsprogram, utan det måste även praktiseras inom utlandsmyndigheterna. Inom det militära och säkerhetspolitiska området har man på vissa strategiskt valda ambassader placerat militärattachéer. Detta för att främja viktiga säkerhetspolitiska relationer med andra stater, samt att följa utvecklingen på plats i viktiga regioner. På ett liknande sätt bör Sverige även ha MR-attachéer utplacerade på viktiga och strategiskt valda ambassader, dvs. där det anses som särskilt nödvändigt för att följa utvecklingen kring de mänskliga rättigheterna. Detta skulle främja bevakningen i specifika regioner, samt underlätta samarbetet med svenska internationella företag och svenska frivilligorganisationer på plats, liksom samarbetet och koordineringen med internationella organ och organisationer.

Mot bakgrund av detta anser vi att motionen 2003/04:U341 (*kd*) yrkande 4 bör tillstyrkas.

Lika viktigt som att förbättra svenska utrikesförvaltningens bevakning, kompetens och externa samarbetsmöjligheter för mänskliga rättigheter, är bevakningen av globala miljöfrågor. På ett liknande sätt som MR-attachéer kan inrättas vid lämpliga ambassader, så kan även miljöattachéer inrättas. Detta är särskilt viktigt i ofta utsatta naturkatastrofområden, i regioner där miljöförstöringen är extremt påtaglig, eller där stora internationella insatser görs för miljösäkerhet. Kristdemokraterna föreslår riksdagen besluta att ge regeringen till känna att förutsättningarna för att utse miljöattachéer bör utredas.

Med anledning av ovan anförda anser vi att motion 2003/04:U341 (*kd*) yrkande 5 bör tillstyrkas.

Under åren 1991–1994 genomfördes en sammanslagning av utrikesmyndigheterna och biståndsverksamheten. Så kallade biståndsambassader upprättades. På ett liknande sätt anser vi att regeringen bör se över möjligheterna att integrera den handels- och exportfrämjande verksamheten med utrikesförvaltningen. Med många länder och regioner är den dominerande verksamheten i utrikesrelationerna främst det ekonomiska samarbetet, och utrikesrepresentationen handlar i mångt och mycket om att främja svenska handels- och

exportintressen. Det sker ibland ett dubbelarbete mellan Sveriges ambassader utomlands och t.ex. olika handelskammare och exportråd. Vi anser att möjligheterna att mer integrera svenska handelsfrämjande organ med ambassaderna, för att ytterligare främja en samordnad utrikespolitik, bör ses över. Framför allt i ekonomiskt starka nationer samt i länder där bistånds- och handelspolitiken i ökad utsträckning bör samordnas.

Mot bakgrund av detta anser vi att motion 2003/04:U341 (*kd*) yrkande 6 bör tillstyrkas.

Utrikesförvaltningen och EU

Holger Gustafsson (*kd*) anför:

Inom EU växer ett ökat samarbete kring diplomatin fram. Framför allt är det kommissionens kapacitet och resurser som en diplomatisk aktör utanför Europa som diskuteras. Då EU-kommissionen förbättrar sin förmåga att göra viktiga analyser och landrapporter, samt ökar sin representativa roll, bör det finnas möjligheter för Sverige som EU-medlem att dra nytta av detta. Det handlar inte om att EU-kommissionen på något sätt skall ersätta det nationella behovet av bilaterala diplomatiska relationer, men däremot kan Sverige ännu mera dra nytta av rapporter som skrivs inom EU och utnyttja EU-kontor i de länder där Sverige i dag saknar representation. I framtiden kan det således bli tal om att "slå ihop" ambassader mellan EU-medlemmar i stil med den fysiska integreringen av de nordiska ambassaderna i Berlin. Kristdemokraterna anser att regeringen redan i dag bör utreda möjligheterna för dels en fysisk integrering av flera EU-medlemsländers ambassader, dels hur Sverige i ökad utsträckning kan dra nytta av EU-diplomatin.

Mot bakgrund av detta anser vi att regeringen bör ges till känna vad som ovan anförts. Vi anser att motion 2003/04:U341 (*kd*) yrkandena 7 och 8 bör tillstyrkas.